

tribuna

LIST SLOVENSKEŠKIH ŠTUDENTOV

LETO XV.

Ljubljana,

13. I. 1965

Številka 1

O UTEMELJENOSTI ZASNOV IN VABILO K SODELOVANJU

Zadnje čase prihaja v Tribuno čedalje več člankov, ki obravnavajo določen problem s teoretskega stališča. Zaradi njihove dolžine in zaradi načina pisanja, ki ni sodil na nivo ostalih člankov Tribune, jih predvsem nismo mogli objaviti. Zato smo se odločili skupaj z UO ZŠJ, da začnemo prilagati Tribuni vselej, kadar se bo takšnih člankov znova dovolj nabralo, posebno teoretsko prilogo. Da bi dobila tudi svojo podobo, smo ji dali ime Zasnove.

Zakaj Zasnove? Prispevki, ki jih mislimo objavljati v tej prilogi, naj bi bili po svoji večini takšnega značaja, da po večini še glede na svojo kvaliteto ne sodijo v revije, so pa nad nivojem običajnih Tribuninih člankov. So torej osnova za nadaljnje znanstveno delo in zato že tudi zasnova tega dela. To naj bi bili članki napisani namenoma za to prilogo, pa tudi članki, ki bi bili zasnovani na podlagi seminarjskih nalog in diplomskih del tako z družboslovnega kot

prirodoslovnega področja. Doslej je namreč večina seminarjskih nalog, diplomskih del, ostala v predalih, ne da bi bili njihovi rezultati objavljeni, pa čeprav so prinesli nove razjasnitve o proučevanem predmetu. S tem bi se snovala tudi povezanost med vedami, ki je danes med samimi družboslovnimi zelo rahla, kaj šele med družboslovnimi in prirodoslovnimi.

Osnovanost teoretskih člankov v tej prilogi gotovo ne bo brez osnove, ampak bo zasnovana na dogajanjih in po dogajanjih v naši družbi. Opredeljevala jih bo zgodovinska tega dogajanja. Hkrati pa bodo pisci s potmi svojih misli po svoji moči zasnovevali zgodovino še ne-zgodega sveta. Misli bodo potemtakem lahko po svoji opredeljenosti, kot po svojem opredeljevanju, zasnove. Obenem pa bodo zasnove tudi zato, ker bodo postale dejanska osnova šele z realizacijo v praksi.

Tine Hribar

DILEME OBČANA X

V teh nekaj vrsticah bom izrazil SVOJE mnenje o nekem problemu, ki se mi zdi ...

V zadnjem času smo prejeli pri Tribuni celo vrsto člankov, pri katerih se avtorjem zdi neizogibno posebej poudariti, da je mnenje, ki ga izražajo, NJIHOVO in SAMO njihovo. S tem seveda izključujejo možnosti insinuacij na najrazličnejše »kroge«, »klike«, »forume« in »ostale zunanje faktorje«, na katere pred izbruhom te množične histerije nihče niti pomislil ne bi.

Zadeva se je začela z lanskimi dogodki, ki so jih spremljali magnetofoni, zapisniki, povpraševanje post festum po le-teh (poskusi dokopati se do njih na vsemogoče načine), članki in vprašanja, na katera se mora avtor OBVEZNO podpisovati s celotnim imenom itd., itd.

Menim, da pomeni podtikanje udeležbe nekih subverzivnih faktorjev linijo najmanjšega odpora in ima poglobitveni namen doseči, da se bralec in ocenjevalec problema, ki ga avtor načena, dezorientira in že v začetku distancira od njegove vsebine.

Smešno bi bilo predlagati družbeni dogovor, po katerem bi od tega in tega dne vsak pričel zastopati zgolj SVOJE mnenje in bi bil tako občan X rešen skrbi ugibati, kdo neki da je pravi avtor sestavka, ki ga bere ali bolje, za katerega še prav ne ve, ali ga sme brati ali ne. Tega predloga torej ne bo, ostane pa naj poziv k treznejšemu obravnavanju pisanja in nastopov v javnosti in vzpostavljanju normalnih odnosov, večjega zaupanja do avtentičnosti izražanja ljudi, ki se sploh javno izražajo, zakaj že tako ali tako jih je premalo.

Ivo Vajgl

OST TEDNA

PLODEN SESTANEK

V sredo je bila seja fakultetnega odbora filozofske fakultete, ki so ji prisostvovali tudi člani predsedstva ZŠJ na ljubljanski univerzi. Prebranimu poročilu o dosedanjem delu študentske organizacije je sledila dokaj ostra in kritična razprava. Poleg vseh težav so omenjali predvsem veliko oviro, na upravi in na posameznih oddelkih, da predstavljajo nekateri profesorji s svojimi dokaj neresnimi in njim neprimernimi izjavami o delu v ZŠJ in o opravljanju funkcij v organizaciji ter mečejo slabo luč tudi na sebe.

Izjave, kot so: »Če hočeš opravljati funkcije, se vpiši na tisto šolo, kjer vzgajajo funkcionarje«, ali: »Bodite pametni in samo kimaite, pa boste odlično vozili«, so ne samo za opravljalca odgovornih funkcij v študentski organizaciji neodgovorne, žaljive, ampak tudi nerazumljive. Skrajni čas je, da se ta gnoloba čimprej odpravi, da pride takoj do korenitih sprememb, da bodo lahko na vseh oddelkih študentje sodelovali v študentski organizaciji, ne pa, da jim bo to delo, kljub njihovi dobri volji, onemogočeno, kot se npr. to dogaja na oddelku za psihologijo, kjer ima svet letnika popolnoma zvezane roke.

In tako se dogaja, da ljudje, ki so pripravljeni delati, po preteku nekega časa, odstopijo globoko razočarani v spoznanju, da danes z idealizmom ne prideš daleč. Ob tem naj za podkreplilo navedem samo droben primer, da v zadnjih letih noben predsednik FO FF ni vzdržal na svojem položaju do konca, ampak so ga že prej odstavili, ali pa se je sam pred prihajajočo burjo umaknil.

Zaradi prevelike neresnosti posameznih članov FO se je študentska organizacija na FF zavzela za poostreitev kazni. Ob tej priložnosti sta bila dva člana FO izključena, tri komisije pa so bile zaradi prevelike pasivnosti kaznovane z opomini.

Tone Vrabl

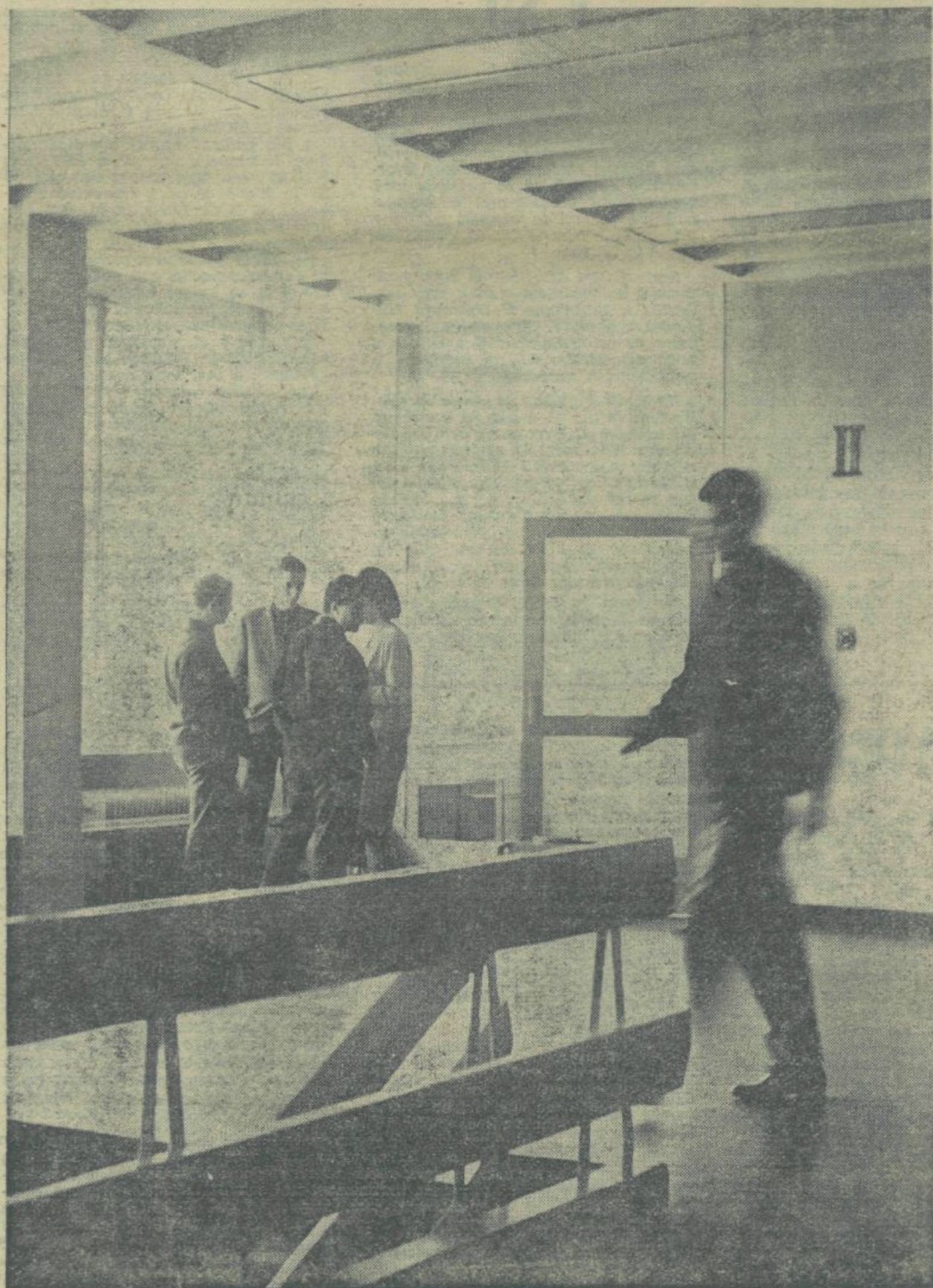
OBVESTILO

V petek, 15. januarja, bo ob 20.30 v menzi študentskega naselja

zbor Tribune

z razpravo o vsebinskem konceptu Tribune, predlogu za urejanje in upravljanje Tribune ter o predlogih za uredniški odbor

Vabljeni vsi sodelavci in zainteresirani bralci!

INFORMACIJE IN NEVARNOST SITUACIJE ČISTIH ROK

V zadnji številki lanskega Dela je bil objavljen osnutek kodeksa našega novinarstva. Posebno pomanjkljiv in površen se mi je zdel gotovo najbistvenejši II. del, ki govori o moralno-političnih in profesionalno-etičnih obveznostih novinarjev in se začneja takole: »Novinar je dolžan podajati javnosti samo natančno, objektivno in popolno informacijo.« Na prvi pogled je jasno, da sta oba pojma, tako natančno kot popolno, odvisna od pojma objektivno. Definirata kvaliteto, ki sta v radiju relativnosti prisotna le, dokler je neko poročilo objektivno. In kdaj je objektivnost kot osnovna determinanta informacije v njej zagotovljena in kdaj ne? Bralcu se to razkrije, ko nekoliko nižje v koloni zasledi naslednji stavek: »Novinar ni dolžan povedati, od kod izvira objavljena informacija, če tega ne želi tisti, ki mu je informacijo dal.« Kolikor je zgoraj citirana formulacija mišljena kot temeljna, razkriva pravkar navedeni stavek — mi celij neke mentalitete, ki je zrasla v določenih pogojih, v pogojih administrativnega (vertikalno definitivnega) urejanja in vodenja življenja. Informacija lansirana o takem anonimnem kanalu in ki jo novinar objavi, je res (relativno) objektivna (v odnosu do novinarja), saj ni novinar z

ničemer konstituiral njene vsebine (najbrž ji je vdahnil zgolj stilno konstitucijo). Konstituiral pa jo je tisti, ki jo je dal (ali morda tisti, ki jo je dal temu, ki jo je dal itd.), torej nekdo, nekdo sicer anonimno, toda zavestno bitje in zato je ta informacija nujno subjektivna. Nič drugače ni, če je informacija sinteza več zavestnih bitij, bistvena razlika pa nastopi, če je bila zavest pri formiranju zgolj sredstvo v iracionalnih rokah nekih objektivnih zakonitosti (takih, do katerih smo nemočni), ali če jo je formiral neorganski avtomatizem. Seveda je v obravnavani sferi zanimiv le novinarjev odnos do informacije, oziroma njene vsebine, kolikor je ta vsebin izraz določenega miselnega procesa.

Na stopnji današnje razvitosti samoupravnega sistema, ko se je delo izkazalo (in se izkazuje) kot edini kriterij uveljavljanja samoupravljaljskih pravic, mi mentaliteta, na omenjen način formulirana v kodeksu, govori o svoji nevdružnosti in konservativizmu. Mislim, da je tudi VIII. kongres ZKJ, kot izraz potrebe po afirmaciji mnogih v naši stvarnosti dozorelih pogledov (tudi na problematiko dela in človekov odnos do dela), na več mestih deklariral ustvarjalni prispevek kot tisto komponento, ki jo zahteva na poti for-

miranja zrele zavesti, uveljavljanje samoupravljaljskih pravic, ki izvirajo iz dela. Potemtakem tudi uveljavitev pravice odgovornosti, kot tiste delovne komponente, ki jo često pojmujejo alienirano (in enostransko), kot od dela odtrgano dolžnost odgovornosti (v imenu ne vem česa). Sodim, da je ustvarjeni prispevek v osnutku kodeksa našega novinarstva zanemarljiv, kar je razvidno tudi iz očitnega forsiranja sistema obveščanja, kjer predstavlja delovno metodo skorajda izključno informacijo.

Tudi če pristanim na »ugled«, kot na nekaj objektivno določljivega za konkretni primer, se s sledečo formulacijo ne morem strinjati: »Novinar spoštuje ugled slehernega posameznika in zato ne objavlja o nikomur podatkov in komentarjev o osebnem in družinskem življenju, ki škodujejo temu ugledu.« Ne morem se strinjati, zaradi njene enostranskosti. Po logiki, kot metodi ugotavljanja nečesa za nas objektivnega, razumem, da objavljanje podatkov in komentarjev o osebnem in družinskem življenju, ki ne škodujejo temu (posameznikovemu) ugledu, oziroma ga potencirajo, v kodeksu ni moralno (ali kako drugače) sankcionirano. Če se dogovarjamo, da ne bomo privatizirali v eno, potem se dogovorimo, da tega ne bomo delali niti v drugo smer.

Gotovo je izhodišča in že kritizirana ozkost, ki forsira informacijo, botrovala oblikovanju odlomka, v katerem je podnaslovom »Obveščanje o družbenih in osebnih deformacijah«, govora le o kriminaliteti. V drugem odstavku beremo: »Novinarju je tuje prikazovanje moralno

popačenih ali kriminalnih dejanj ali kriminalnega načina življenja kot normalnih pojavov, ki se dogajajo v človeški družbi in bi jih bilo s takim prikazovanjem mogoče razumeti kot sprejemljive.« Če govorimo, daje nek pojav normalen, obstaja za pojem normalnega nek dogovor, ki predstavlja kriterij. V citirani formulaciji sem prisiljen razpoznati ta kriterij kot nekaj, kar odstopa od nivoja družbenega dogajanja, ki nas ne vznemirja, ali kot nekaj, kar je v odnosu do večine v manjšini. Potemtakem (po tej logiki) je na primer bilskovit vzpon neznanega pevača zabavnih melodij enako nenormalen, kot je nenormalna izredno drzna kraja družbenega premoženja. Hočem reči, da so vsi pojavi v družbi toliko normalni, kolikor so jih rodile neke družbene norme. Karakteristično pa je, da sistem obveščanja, takšen kot je, zaide prav tu (na področju nemoralnih in kriminalnih dejanj) na slepi tir. Prav tu je namreč, pri razkrivanju in razkrinkavanju vzrokov inkriminiranih dejanj, potreben novinarjev ustvarjalni prispevek. Le-ta zanika možnost (ne)interpretacije nekaterih pojavov kot nenormalnih in odpira potencialni angažma javnosti ali občutek krivde vsakogar.

Naj še opozorim, da so to le nekateri vidiki, ki so v osnutku kodeksa po vsej verjetnosti bili spregledani, in sem jim bil zato prisiljen dati določeno dimenzijo, pri čemer vnaprej odklanjam priljubljen očitek ignoranstva integritete teksta, ker je moje pisanje pač očitna možnost interpretacije.

I. G. Plamen

PRESEDSTVO UO ZŠJ OBŠOJA OBJAVO „ZADOVOLJNIH KRANJCEV“

Zadnja seja predsedstva UO ZŠJ je bila glede na obravnavane in opravljene naloge, zelo uspešna. Seje so se udeležili tudi predstavniki fakultete za arhitekturo, ki so v izčrpnem pogovoru seznanili člane predsedstva s trenutnim stanjem na njihovi šoli, z akcijami, ki se pripravljajo ter o njihovi povezavi z društvom arhitektov Slovenije, ki jim pri njihovem prizadevanju po modernizaciji učnega sistema vsestransko pomaga.

Tov. Zimšek je prisotne seznanil z rezultati zbiralne akcije za pomoč zagrebškemu študentom, ki jih je doletela nesreča ob lanskem poplavi. Ostro moramo obsoditi nekatere nerazumljive pojave, ki so prišli na dan ob tej humanistični akciji: na ALU so se npr. predstavniki tretjega letnika okoristili z denarjem, ki so ga nabrali za poplavl-

jenice med študenti prvega letnika, medtem ko je prišlo v začetku na medicinski fakulteti do pravih (sicer res v manjšini) šovinističnih izgovorov. Na ostalih fakultetah poteka akcija zelo neresno, razen na VSPV, kjer so kljub majhnemu številu vpisanih študentov zbrali čez 80 tisoč din.

V nadaljevanju sestanka se je razgovor v glavnem omejil na reševanje tekočih problemov: priprava na sprejem ameriške študentske delegacije, sestavo delovnih programov posameznih komisij, o seminarju za študentske funkcionarje, o nekaterih kadrovskih spremembah v predsedstvu, udeležba na skupščinah v Novem Sadu in Zagrebu ter o organizaciji prve republiške konference študentov slovenskih visokošolskih zavodov. Precej časa so posvetili tudi urejanju in sistematizaciji dela predsedstva in posameznih organov, predvsem glede pisanja zapisnikov, materialov za posamezne seje in plenuma itd.

Ob koncu seje je predsedstvo UO ZŠJ zavzelo naslednje stališče do objavljenega članka »Zadovoljni Kranjci«, avtorja Jaroslava Novaka (Tribuna, štev. 31. december 1964):

Predsedstvo ostro obsoja neodgovorno pisanje in objavljanje takšnih in podobnih člankov v Tribuni. Istočasno še izjavlja, da so vsakršna namigovanja, da se za člankom skriva stališče predsedstva ali celotne študentske organizacije netočna, podkajajoča, nepravilna in lažna. Obenem apeliramo na uredništvo Tribune, da se tako neodgovorno objavljanje v prihodnje ne bi več pojavljalo na njenih straneh.

Tone Vrabl

PODRAŽITEV V ŠD

Ko so se študentje, ki stanujejo v študentskih domovih vrnili z novoletnih počitnic, so jih v študentskih domovih čakale nove višje cene. O zviševanju cen in o dotiranju študentskih domov so v decembru mnogo govorili, zato bi želel študentsko javnost informirati o debatah, ki so potekale med študentskimi predstavniki in kompetentnimi forumi in obenem nekoliko prispevati k odstranitvi zaprtosti študentskih vodstev.

Sestnajstega dec. 1964 je bil organiziran v študentskem naselju zbor študentov z naslovom »O dotiranju študentskih domov«. Zbor je imel predvsem posvetovalni značaj, v skladu z novo usmeritvijo ZŠ na ljubljanskih visokošolskih zavodih.

Na podlagi plodne diskusije in upoštevanju različnih mnenj in stališč je predsedstvo UO na svoji seji 19. decembra 1964 sprejelo sledeče načelno stališče: »Če hočemo dvigniti standard študenta glede na junijsko stanje, potem se ne moremo strinjati s podražitvijo. Če pa upoštevamo družbeno stanje študenta, potem lahko pride do podražitve za 2.000 din mesečno na oskrbovalca, vendar pri tem študentski standard stagnira.«

24. decembra je bil v okviru komisije za materialno problematiko študentov organiziran posvet predstavn-

kov univerze. UO ZŠJ in študentski domovi so hoteli najti najboljšo rešitev za način dotiranja študentskim domovom in menzaj.

V »Informacijah«, ki smo jih udeleženci posveta predhodno prejeli, je poleg ostalega na podlagi ankete v okviru študentskih domov, prikazan trenutni materialni položaj študentov v študentskih domovih. Iz tega navajam troje dejstev:

1. Po podatkih zavoda za statistiko SRS bi bil danes življenjski minimum študenta, ki stanuje v študentskem domu, 28.080 din

2. Na podlagi zgoraj omenjene ankete, izvedene v novembru 1964, je v SIN 25 odst. študentov z dohodki od 20 do 25.000, 50 odst. študentov z dohodki od 15 do 20.000, in 25 odst. študentov z dohodki pod 15.000.

3. Iz ankete sledi, da je v SIN le 10 odst. takih študentov, katerih starše je anketa označila kod vodilne službenice in za katere lahko predpostavljamo, da imajo dohodek nad republiškim povprečjem (oktober 1964-49.381.)

Nato je v informacijah predlagani znesek 3.000 do 3.300 za povišanje oskrbnine na oskrbovalca mesečno. Po obširni napravi, konfrontaciji stališč in možnosti je bil na posvetu sprejet sklep o podražitvi oskrbnine za maksimalno 2.000 din mesečno na oskrbovalca. Porazdelitev celotnega povišanja na povišanje cene hrane oz. stanarine pa je stvar samoupravnih organov SIN.

Kljub temu da trenutni materialni položaj študentov ne daje preveč argumentov za povišanje, je do povišanja cen vseeno prišlo. Menim, da je to za vse študente apel za novo akcijo za izboljšanje, predvsem pa za ureditev materialnega položaja študentov.

Janez Kuru

NOVINARSKI KODEKS ZA OBČANE

V Delu je bil zadnjega decembra lanskega leta objavljen osnutek kodeksa našega novinarstva, ki je bil s tem dan v javno diskusijo. Zato kot občan izkoristim to pravico in povem nekaj svojih pripomb, ki se mi sicer ne zdijo bistvene, a si jih zamišljam kot odkrito izražanje osebnega mnenja.

V prvem delu osnutka je za med naslovom Lastnosti novinarja zapisano naslednje: »Novinar dela po socialistični zavesti ter se zaveda svojih družbenih obveznosti in odgovornosti pred socialistično javnostjo, zato ga odlikuje resničnost pri obveščanju« (podčrtal P. Č.). Pomislek imam glede besed, ki sem jih podčrtal v omenjenem citatu. Zakaj? Novinarji so po svojem poklicu ljudje, ki so politično razgledani in izkušeni, kar je popolnoma upravičeno. Če gremo še nekoliko dalje, lahko zapišemo, da so v glavnem člani ZKJ, se pravi idejno vodilna sila naše družbe. So

torej sestavni del zavestnih, organiziranih socialističnih sil. Zato bi po mojem mnenju bolj ustrezala približno takšna formulacija v kodeksu: Novinar dela po poklicni zavesti in vesti... Dalje sem na stališču, da je pojem socialistične javnosti preozek. Mi vsi smo se opredelili za socializem, zato je ta formulacija s tega stališča točna. Toda danes smo priča velikih sprememb po svetu. Progressivne družbene sile posameznih dežel imajo vse širše področje skupnega delovanja; njihovi cilji pa tudi odgovornosti so vse bolj identični. Zato je naš tisk, tisk v državi, ki je avangardna sila v okviru svetovnega progressivnega gibanja, odgovoren tudi do širšega mednarodnega prostora. Z oziroma na te kratke opombe se mi zdi boljše taka oblika izraza, ki bi poudarila odgovornost časnikarja pred našo in tujo napredno javnostjo.

Pod drugo točko osnutka sem se ustavil pri naslovu, kjer kodeks govori o informacijah o osebnem in družinskem življenju: »Novinar spoštuje ugled slehernega posameznika in zato ne objavlja o nikomur podatkov in komentarjev o osebnem in

družinskem življenju, ki škoduje temu ugledu« (podčrtal P. Č.). Naslednje točke sicer bolj natančno precizirajo ta citat, menim pa, da preveč shematično ločujejo človekovo privatno in javno življenje. Obe sferi sta namreč med seboj krepko povezani in neločljivi. Sicer bi ostajali na buržoaznem stališču, ki govori o človeku in državljanu. Če je osebno življenje nekoga tako, da ni v skladu z njegovim javnim delovanjem, potem je vsakdo upravičen, da o tem posamezniku javno spregovori. Novinar mora spoštovati ugled posameznika, to je točno, toda če je ta ugled zgrajen na lažni, dvojni morali, potem je njegova dolžnost, da se bori proti filistrstvu. V tem smislu naj bi se tudi našla ustreznejša formulacija v kodeksu.

Dalje se mi zdi potrebno na kratko spregovoriti še o začetnem odstavku četrtega poglavja, kjer piše naslednje: »Kriteriji in norme tega kodeksa veljajo za novinarje kakor tudi za tekste vseh avtorjev, ki se poklicno ne ukvarjajo z novinarskim delom« (podčrtal pisec). Ta izenačitev poklicnega novinarja z občanom, ki ob priložnosti napiše svoj prispevek za določeno množično sredstvo za obveščevanje, se mi zdi malo preuranjena. To je perspektiva, oddaljena realnost. Danes pa je položaj tak, da to še ni možno. Lahko bi se zgodilo, da bi ta odstavek zavrl demokratizacijo mass media: občan, ki bo pre-

čital ta kodeks, se ne bi čutil sposobnega zadostiti vsem njegovim kriterijem in bi kaj lahko odložil svinčnik. Sodim, da bo ta kodeks, ko bo sprejet na kongresu zveze novinarjev, v bistvu aplikacija ustavnih norm in socialističnega humanizma na področje časnikarskega delovanja. V prenesenem pomenu velja isto za statute in pravilnike delovnih organizacij, kjer delajo ostali občani. Če bi bili dosledni ob navedenemu citatu, bi prišli v naslednjo situacijo: profesionalni novinar se bo ravnal po določilih tega kodeksa, občan — dopisnik pa pravilniku svoje delovne enote in po tem kodeksu. Da ne bo nesporazuma, naj povem, da bo osvobodjenje človeka v najširšem pomenu besede samo po sebi navajalo občana k temu, da se bo pri dopisniškem delu vse bolj ravnal po normah kodeksa. Torej bo to proces in ne naenkrat vpeljana stanja. Zaenkrat pa je treba povedati, naj se občani čim bolj ozirajo na ta določila.

Omejil sem se le na nekatere kritične opombe k osnutku. Verjetno ni namen javne diskusije ta, da ljudje hvalijo predloženi pravilnik naših sredstev za obveščanje, ampak da dajejo konstruktivne predloge za njegovo izboljšanje. Prav zato sem se omejil le na kritiko, ker se z ostalimi postavkami strinjam.

Pavle Celik

Publicistični fenomeni

Gregarni motiv pri slehernem normalnem človeku v našem kr. urnem svetu je dejstvo. S tem v zvezi ima večina ljudi v našem družbenem svetu nagon po priznanju katerekoli vrste. Ta motiv je izražen v izstopanju samega sebe in s celotnim nizom kompetitivnih funkcij, aktivnosti. Gregarno se izraža na individualne načine: nekateri hočejo kontaktirati z večjo socialno skupino, drugi z manjšo, nekateri so aktivni v socialnih situacijah. Ambiciozni posamezniki se skušajo uveljavljati na različne načine, nekateri s osebnim kontaktom, nekateri preko govornice ali napisane besede. Tudi cilji ambicioznosti so različni: priznanje, gotovost v socialni skupini itd.

V naši družbi naj bi se opisani motivi in potrebe posameznika zadovoljevali v aktivnostih, kvalitativnega zadovoljevanja njegovih, tudi ki bi bile konstruktivne in ustvarjalne v smeri vedno kvantitativnejših potreb, s čimer korelira ekonomski napredek družbe in razvoj kvalitativnejših družbenih odnosov.

Individualni način gregarnosti pri publicističnih je v kontaktiranju s čim večjo skupino, kar jim omogoča tisk kot komunikacijsko sredstvo, ki

jim je na razpolago. Specifični cilji v njihovem motivu naj bi se zadovoljevali preko konstruktivne kritike, obveščanja in osvoboditve bralcev.

V našem publicističnem življenju publicisti poleg načina NAJ BI poskušali še drugače manifestirati svojo ambicioznost: — prispevek sestaviš tako, da daš med dva slovenska veznika dve tuji primeri — prvi odstavek tega članka (opomba J. R.), s čimer dokazuje svojo izredno inteligentno potenco in hkrati preplasi tistega, ki bi utegnil krepko odgovoriti, pa si še ni nabavil Buncovega slovarja tujk... — če imaš razvito fantazijo, lahko poročaš na več straneh o kakem kriminalnem prestopku (po možnosti umoru) v enem izmed naših tednikov ter vzbujati v številnih bralcih občudovanje, kako do podrobnosti ti je uspelo stvar razmisliti. Če bo članek komu služil kot priročnik za morebitno kaznivo dejanje, boš imel v takih člankih tudi nesporen element izobraževanja.

— če nimas omenjenih zmožnosti, lahko postaneš sodelavec kakšnega časopisa (stalni seveda), ki je po možnosti tudi večkrat v tiskih za članke in boš lahko objavljati karkoli tudi na dveh in pol straneh in se pod vsakega od mojih članikov podpisal s polnim imenom ali vsaj vidnimi začetnicami...

— odkriješ napako v družbenem življenju, si jo v kavarni trikrat premočljivo in oblikovno v duhovito-ironično pasjo bombico, ki jo vržeš med stolpe nekega časopisa. Če ti odgovori »kdo do birokracije«, imaš možnost postati v očeh javnega mnenja mučenik in svetnik ter se obnašati, kot da so te administrativno ukinili...

Publicisti, ki se poslužujejo katerega od naštetih ali podobnega načina v uveljavljanju svo-

jih specifičnih socialnih nagonov, so publicisti kar tako, ali pa v največ primerih destruktivni in škodljivi procesu osvoboditve bralcev. V zadnjem času se imenujejo fenomen. Z njimi bodo potrebni kritični pogovori — svetel primer prispevek Dimitrija Rupla (čestitam) h kritičnemu fenomenu Vesne Marinič v novoletni številki Tribune.

V isti številki si na primer že na naslednji strani ogledate fenomen Jaroslava Novaka. Njegov prispevek »Zadovoljni Kranjci« je primer zgoraj opisane pasje bombice, s katero od njegovih ugotovitev, ki bi jih uvedoma razpotencial od absolutnega, bi se utegnil strinjati. Tu mislim predvsem na vse tiste v največji meri NEZAVESTNO vključevanje v družbeno življenje in specifične oblike tega, npr. samoupravljanje. Problem se odmotava preko procesa obveščanja in odgovornosti občana. Če bi utegnil seči Jaroslav po knjigi VIII. kongresa, bi lahko ugotovil, da ni povedal ničesar novega, le da je stvar z duhovitim slogom (ki mnoge navduši), kot bi jih navdušilo igranje Beatlesov) prepotencial od absolutnega. Nekatere njegove domislice so nezdružne.

Razmeforizirajmo si naslednjo:

»Nekoč se je nekele dal križati za odrešenje sveta. Ko je umrl, so prišli tisti, ki jih prej nikoli ni bilo, pa so dejali, da je on zveličar, oni pa, so njegovi apostoli. Vsi vedo, kam drži in kakšna je pot v zveličanje,« kdor veruje, bo imel večno življenje; kdor pa ne bo veroval, bo »pogubljen«. In mesto veruje, da bo zveličano. Zakaj mesto je zadovoljno, da mu ni treba skrbeti za pot v večno življenje. Vse vedo njegovi apostoli.«

Ali kdo zanika vodilne vloge ZK? Ali kdo zanika, da je bila ta vloga nujna? Jaroslavovo dejstvo, da se je naše tedanje v NOB prekaljeno vodstvo po vojni pojavilo kar tako, ko jih prej vendar ni bilo kje videti, pa lahko označim le kot hulanstvo.

Citiram dalje: »Dvajset let napredka, izgradnje, demokracije, ugodnih poročil, pozdravnih nagovorov, škofovih pism, dvajset 29. novembrov, brezskrbnih volitev, deset let gostiln in debat, ki so vsak dan iste. Nič se ne zgodi, nič ne počne, še obesi se malokdo... Lojalnost utrjuje,« in tako naprej v tem stilu.

Sicer pa je Jaroslav menda na poti k odsleditvi kadrovskega roka in bo imel tam izredno priljubljen držati za puško, priljubljen za dnevene in nočne »suzbune« in še marsikaj, kar bo utegnito zadovoljiti nekatere njegove nagone.

Ne pišem kot neko od »goraje«, oziroma kot kdo od »apostolov«, ampak kot občan, ki se skuša že dokaj časa družbeno angažirati. Napisal sem z zavestjo, da se bo treba o gulobi v našem publicističnem življenju še pogovarjati in da kritika oblikovana a la Jaroslav Novak deluje destruktivno, hulanjsko.

Jaroslavu bo žal uspelo pri prenekanterih, ki »iščejo iger«, napraviti sebe kot mučenika in svetnika, posebno, če mu bo še kdo odgovoril, s čimer bo njegovemu gregarnemu motivu zadovoljeno. Pred uredništvom Tribune tudi resno postavljam, da takšnih članikov ne objavljajo več, ker je to poleg vsega zapravljanje družbenih sredstev.

S tem je tudi moj gregarni motiv zadovoljen!

Jernej Repovš

O Tribuni

Tribuna, glasilo študentske mladine, je v zadnjem času po vsebinski in oblikovni plati znatno napredovala. Za to gre nedvomno mnogo zaslug predvsem skupini sodelavcev, ki se več ali manj pojavljajo s svojimi prispevki v sleherni številki. Kljub temu pa s Tribuno, kakršna je sedaj, ne moremo biti povsem zadovoljni. Čeprav bi bilo logično in pravilno, da bi se to študentsko glasilo usmerilo predvsem na pisanje o vprašanih in problemih univerze, pa se vedno bolj usmerja na obravnavo vprašanj, ki niso najbolj neposredno povezana s to ustanovo. Predvsem se usmerja v razreševanje nekaterih protislovij v našem kulturnem življenju. Pisci, ki se lotevajo tega vprašanja, so večkrat ozko orientirani in kulturna vprašanja obravnavajo kot nekaj, kar je izven vsega našega družbenega življenja in kar naj bi bilo za vsako ceno pred ostalim razvojem, čeprav je nasploh razumljivo, da je kvaliteta naših kulturnih prizadevanj odvisna od vrste činiteljev, predvsem pa od materialne osnove socia-

listične družbe. Bralce dobi ob prebiranju sestavkov v tisk o kulturi v Tribuni, da gre bolj za osebno izživiljanje piscev, kot pa za resno prizadevanje obravnavati kulturo v odvisnosti od ostalih činiteljev družbe.

V Tribuni je bilo mogoče zadnji čas zaslediti tudi več kritičnih zapisov na račun našega tiska, radia in televizije. Zlasti pa je bil prizadet »Nedeljski dnevnik«. Kritika, objavljena v tej zvezi, je bila dokaj avtoritativna. Bilo je izrečeno mnogo očitkov na način, kot da je edino Tribuna sposobna oceniti kvaliteto tiska ozroma sredstev informacij. Po tej kritiki je mogoče soditi, da v uredništvih delajo ljudje, ki nimajo najosnovnejših kvalitet za novinarsko delo. Potrebno je kritizirati, toda kritika mora biti ustvarjalna. Potrebno je namreč priznati velik napredek informativnih sredstev v zadnjem času, kar bi potrdila večina bralcev in poslušalcev. Res je, da bi Nedeljski dnevnik lahko izboljšal vsebino, čeprav je težko reči, kaj je na njegovih straneh dobro in kaj slabo. O tem, kaj je v našem tisku za socialistično družbo lahko dobro, je bilo doslej že nešteto razprav na raznih nivojih, pa ni prišlo do razčističenih stališč, kar je razumljivo, saj je življenje tako pestro in zahtevno, da se vedno znova pojavljajo potrebe, ki jim je treba

ustreči. Težko je reči, da je nek članek, četudi je ponatisnjen iz zahodnega časopisa, v celoti neprimeren. Enako velja tudi za nekatere oddaje na televiziji in radiu. Mislim, da je večina gradiva, objavljenega v tisku, radiu in na televiziji, dobra. Naloga celotne družbe pa je, da bomo kvaliteto informacijskih sredstev še izboljšali, kar pa bo mogoče doseči le z objektivnim in razumevajočim pojmovanjem stvarnosti, ne pa z enostranskim kritiziranjem. Zanimivo je, da prizadeta uredništva na kritike o njihovem delu sploh ne odgovarjajo. Nekateri pravijo, da je vmes strah pred »visoko« zmožnostjo kritikov pri Tribuni. Razlog pa verjetno ni v tem, temveč v dejstvu, da Tribuna kritizira tudi takrat, ko večina bralcev nima posebnih pripomb, čeprav je med njimi gotovo precej takih, ki bi lahko kvaliteto tiska, radia in televizije ocenili vsaj tako »kvalitetno«, kot to dela Tribuna.

Tribuna naj bi se v prihodnje bolj orientirala na obravnavanje nekaterih ključnih vprašanj, ki zadevajo študente in univerzo. Med ta vprašanja sodijo: odnos študentov do šole, študentov do stipendij, idejnost pouka, sodelovanje med študentskimi in mladinskimi organizacijami, med študentsko, delavsko in kmečko mladino, zblíževanje študentov z domačim

krajem in občino in sodelovanje med študentskimi organizacijami in univerzami. Ta vprašanja so bila doslej v listu občutno zastopljena. Zanimivo bi bilo namreč izvedeti kaj več o odnosu študentov do učenja, obiska predavanj in kje so vzroki, da posamezniki ne končajo študija v določenem roku. Prav bi bilo razsvetliti na straneh Tribune tudi pojave vračanja stipendij na račun lova za večjim zaslužkom.

Uredništvo Tribune bi moralo najti več sodelavcev. List bi moral postati še bolj polemičen ob konkretnih vprašanjih, ne pa v abstraktnem filozofiranju in večkratnem pretiravanju o negativnih pojavih v družbi, ki so logična posledica preteklosti in nasprotij, ki se v vsaki družbi pojavljajo. V Tribuni pogrešam »Tribuno za okroglo mizo«. Za to mizo v uredništvu naj bi študenti skupaj s profesorji načelniki vprašanja, ki jih je predvsem potrebno rešiti. Tako bi prišla bolj do izraza stališča večjega števila naše študentske mladine.

S tem sestavkom sem začel razpravo o konceptu in načinu pisanja v Tribuni. Upam, da se bodo oglasili še drugi in povedali svoje mnenje. Nikakor si namreč ne domišljam, da so moja stališča v celoti pravilna.

Tone Stefanec

Visoka šola za pol. vede

O „nepotrebni škodi“

Članek, katerega je pod gornjim naslovom v 29. številki »TRIBUNE« objavil tov. Ivan Marenk, je vzbudil upravičeno ogorčenje članov delovnega kolektiva Kmetijske zadruge Sentvid — Medvode.

Kolektiv v celoti odklanja in obsoja lažnive in zlonamerne navedbe avtorja o takšnih »škodljivih pojavih« in »velikih gospodarskih škodah« na posestvu zadruge v Vižmarjih, ki jih povzroča neodgovorni vodilni uslužbenci zadruge.

Resnica je povsem drugačna in bi se o njej lahko prepričal tudi avtor sam, če bi se mu zdelo vredno, da bi preden se je odločil za tako senzacionalen način »javne kritike«, preveril lažnive informacije, dobljene od ljudi, ki žive »za časom«. Nedvomno je namreč, da so članek inspirirali ljudje, ki se vedno živijo v naivni zmoti, da bodo s klevetanjem in širjenjem laži

o dogajanjih v socialistični družbeni proizvodnji preusmerili nezadrži tok časa!

Poglejmo si resnično sliko o »gospodarskih škodah« na kmetijskem obratu v Vižmarjih:

1. Koruza, ki po trditvi avtorja še vedno prezeha na polju, je bila pospravljena že v prvi polovici septembra in silirana za krmo, na isti površini pa sedaj raste 7 ha pšenice.

2. Nepokošenih travnikov v kompleksu Vižmarje ni bilo in obstoje prav tako neobrana koruza le v fantaziji pisca.

Po podatkih operativne evidence in knjigovodstva je bilo letos od skupno 47 ha travnikov v tem kompleksu pokošenih za seno 4 ha, vsi ostali travniki so se kosili dvakrat — za seno in otavo, nekaj pa celo tretjič, za otavič. Izredna deževna jesen je ustavila nadaljnjo košnjo otavič.

Pisec trdi, da bo po »njegovem osebnem mnenju« travnike privatniki prav gotovo pokosili. Nastaja vprašanje, kaj naj bi kosili, saj je dejstvo, da so zasebni lastniki pred arondacijo večino travnikov v tem predelu kosili le enkrat, za seno, in da zaradi pomanjkljivega gnojenja otavič in otavič sploh niso pridelali. Ali ne zveni zaradi tega naravnost smešno, trditve pisca o škodi na sedanjem družbenem obratu, ki je zemljišča v kratkem času intenziviral z obilnim gnojenjem tako, da dajejo tudi do 70 odst. višje hektarske pridelke?

bi se kasneje distancirali člani predsedstva CK ZMS na posvetovanju s sodelavci revije Problemi. Mislim, da je avtor pri navajanju omenjenega dejstva bolj kalno manevriral kot pa tisti, ki jim je bilo to očitano.

Predstavnik CK ZMS je namreč svojo diskusijo na posvetovanju, ki ga je sklical GO SZL, ponovil tudi na posvetovanju s sodelavci revije Problemi in drugimi zainteresiranimi občani (tega je sklical CK ZMS in UO ZŠJ). Kakor mi je znano, ni bilo nobene potrebe, da bi se kdo omejil, pa mislim, da je to zelo slab primer za samovoljo, ki jo je avtor naprtil kar celotnemu predsedstvu CK ZMS.

Tudi dejstvo o Mladih potih je deloma izkrivljeno. O tem, da je vprašanje Mladih potov poniknilo v skrivnostne globine CK ZMS, bi rad pojasnil naslednje: Bilo je več razgovorov med člani uredniškega odbora literarne priloge Mlada pota in nekaterimi člani predsedstva CK ZMS. Ko je bil izdelan prvi osnutek programskega koncepta revije Mlada pota, je bil poslan že v mesecu avgustu 1964 različnim društvom, npr. društvu slovenskih književnikov, likovnih umetnikov, likovnih pedagogov, nadalje družbeno-političnim organizacijam, republiškem sekretariatu za šolstvo, za kulturo in prosveto, uredništvom posamez-

nih glasil, revij in tednikov ter nekaterim posameznikom.

Zal moram ugotoviti, da je le društvo slovenskih književnikov poslalo svoje mišljenje o tem predlogu. Prav tako je predsedstvo CK ZMS na svoji seji 13. 12. 1964 sklenilo sklicati širši posvet o reviji Mlada pota, na katerega so bili poleg sodelavcev dosedanje priloge vabljeni še predstavniki strokovnih društev in drugih organizacij. Ta posvet je bil 22. 12. 1964.

Kakor so namišljena dejstva, na katerih avtor omenjenega članka gradi svoje razmišljanje, tako so tudi ostale misli o organizaciji ZM.

S problemom, kako mladinsko organizacijo spreminjati iz organizacije za mlade v organizacijo mladih, kako vodstva ZM čim bolj približati članstvu in zagotoviti njihovo organsko rast iz članstva in kako v organizaciji vzpostaviti čim bolj demokratične odnose, se mladi ljudje, ki delajo v ZM, ukvarjajo že nekaj let.

V razpravi o statutu ZM pred VII. kongresom ZMJ so dali prav organizaciji ZM v Sloveniji veliko sugestij v zvezi s preraščanjem ZM v občini v najširšo samoupravno tribuno mladih. Razprav in predlogov o tem je bilo že zelo veliko. Proces se odvija že nekaj let in je vedno bolj intenziven. O tem bo še v tem mesecu raz-

praviljal tudi plenum CK ZMS.

Če bi članek tovariša Močnika prispeval kakorkoli k hitrejšemu procesu demokratizacije v ZM in če bi poskušal odpravljati iz organizacije tisto, kar ne ustreza več sedanjim pogojem, bi prav gotovo napravil s tem organizaciji uslugo.

V kritiki tov. Močnika me moti predvsem to, da ni nikjer mogoče zaslediti predlogov, sugestij in smernic, kako naj delamo, da bomo hitreje premagovali ovire, katere potni in metode naj ubremo, da bomo hitreje prišli do ciljev.

Ker se enostavno vse le negira, se resno sprašujem o ciljih takega pisanja.

Zdi se mi, da skuša avtor v celoti razvrednotiti in v čudni luči prikazati prizadevanja širokega kroga mladih ljudi, ki aktivno delajo v ZM.

Že ob majhnem poznavanju dela organizacije ZM ne bi bilo mogoče trditi, da le-to temelji zgolj na direktivah višjih vodstvih, klikarstvo itd.

Predlagam, da se tov. Močnik seznani z delovanjem in programiranjem dela vsaj enega aktivna na šoli, v delovni organizaciji ali na vasi, da prouči sistem izbire in menjave vodstev v ZM in da prečita nekatere kongresne, kopferenčne in druge objavljene materiale o ZM.

Franc Hudej

Ali res problem vodstev v ZM?

V 30. številki Tribune je tov. Rastko Močnik objavil članek z naslovom Problem vodstev v ZMS.

Nimam namena polemizirati s posameznimi stališči, ki so navedena v članku. Prav tako ne želim avtorja diskvalificirati iz razprav o organizaciji ZMS, ker mislim da ima vso pravico povedati svoja stališča ter vplivati na to, kakšna naj bo organizacija mladih. Nekaj pojasnil dajem le zato, da ne bi bilo potrebno bralcem Tribune na namišljenih dejstvih graditi kakršnihkoli zaključkov.

Najprej o dejstvih, ki jih avtor jemlje kot osnovo za svoje razmišljanje, saj so nekatera le preveč skonstruirana, kot so skonstruirane tudi mnoge misli o organizaciji ZMS.

Kot prvo dejstvo je navedel razpravo predstavnika CK ZS na posvetovanju o urejanju revij, ki ga je sklical GO SZDL 3. decembra 1964 in od katere naj

KAJ NAS RAZBURJA?

Ali nas res le vprašanje slovenskih revij toliko razburi, da vztrajamo do dveh ponoči v Naselju in poslušamo debato? Če bi bili vsi prisotni na obstoječe revije vsaj naročeni, bi njih naklada neizmerno poskočila. Ze sama razprava je namignila, da gre za več kot za revije.

Kaj je torej tisto, kar nas razburja? Menim, da so to čisto politična in ideološka vprašanja. Zaradi dosedanjih začetih stadijev, so se ta vprašanja najprej javno izrazila pojavila ravno na revijah — to je še vedno dokaj idejnemu področju, toda rastejo tudi v čisto politične dimenzije.

Dejstvo je, da so v Naselju nekateri ploskali le glede na duhovnost govornika, mnogi so poslušali in aplavdirali vsebini razprave, toda pojavili sta se tudi grupi, katerih ena je ploskala izključno enim diskutantom, druga pa drugim. Za te zadnje ni bilo niti več toliko pomembno, kaj je govornik povedal in kako dela ta človek v praksi. Važni, so le kriteriji: si naš, nisi naš, si funkcionar, nisi funkcionar itd. Mislim, da smo prišli do situacije, ko je čas, da se nad njo zelo resno zamislimo. Kajti nadaljevanje in zaostrovanje tega že načetega procesa ima lahko zelo težke in neželene posledice za proces osvoboditve človeka. Mislim, da se je ta proces že zajedel v našo sedanjo ustavno ureditev.

Tu ne mislim načeti vprašanja anarhističnih idej, ki nam npr. povedo: »Saj je vseeno, ali so Perspektive ali Revoltive ali je za ljudstvo ali proti ljudstvu, glavno je, a se godi. Končno vendarle godi. Jaroslav Novak. Zadovoljni Kranjci, Tribuna št. 31. Tem idejam gre očividno le za političen cirkus, spektakel. Pomembna je najbolj ganena afirmacija v negiranjih vsega in vsakogar. Tudi na zborovanju v Naselju je šlo včasih za cirkus. Ta dejanja in ideje se mi zdi slične otroku, ki nekaj ukrade zato, da se o njem piše. Tako daleč še nismo, da bi nas take ideje zavajale, če se tiskajo, pomenijo le nepotreben trošnje družbenega denarja.

Za in proti se pojavlja med zastopniki teorije grup in birokratskih pozicij na eni strani in na drugi strani med tistimi, ki so za ustvaritev socialistične demokracije, kakršno nam je zopet nakazal VIII. kongres ZKJ. Govorim o dejanjih ljudi, ne pa o čistih kristalnih zastopnikih enih ali drugih idej, ker takih praktično ni. Eksistenca grupaških kot birokratskih pozicij je v ekstremnih pozicijah enih in drugih. Nadaljevanje zaostrovanja na tej fronti nam že zavira in nam bo še kako lahko zavrla proces osvoboditve človeka skozi sistem, ki smo si ga v Jugoslaviji postavili z novo ustavo.

Grupaške pozicije zagovarja npr. Ni-

ko Grafenauer v svojem članku »Nekateri vidiki revialne krize« v Tribuni, št. 29, ko trdi: »Poseg, ki so ga dosegli, tega stanja ne bo popravil, ker bodo tisti kulturni delavci, ki so s tem aktom izločeni iz revialnega življenja, prisiljeni slej ko prej zahtevati novo revijo, zakaj omnibusni univerzalistični koncept tovrstnih publikacij je glede na duhovno diferenciacijo, ki se je izvršila v našem družbenem in kulturnem razvoju, neustrezen...«, »saj je razvidno, da gre le za organsko, miselno diferenciacijo med ljudmi, kar je temeljna lastnost sleherne demokracije.« Torej vsaka organska grupa svojo revijo? Pri tem se pojmuje za organsko izgleda vse, kar se pojavi. Tudi birokratizem je organski pojav, torej svojo revijo, tudi anarhizem je organski pojav, torej svojo revijo, itd. Toda najbolj me moti pri tej navidezni veliki demokraciji neodkritost, nejasnost — ne pove se, za kakšno kvaliteto diferenciacije gre. Ne vem, morda se tu ne sme povedati, da je ena od afinitet frontalni napad na »historični subjekt«. Tudi Veljko Rus je v Naselju zagovarjal družbeni koncept odprtih delovnih grup in pa policije ter sodišča. Toda saj papež tudi dela! Ni pa se opredelil glede kvalitete afinitet, ki naj ljudi združujejo v grupe. Ali še ni čas za to?

Logično je, da take ideje in akcijska organiziranost »grupašev«, — na vseh zborovanjih, posebno pa na zadnjem v Naselju, se kaže, da so prišli z detajlno dogovorjenim konceptom nastopanja na tribuni, celo z napisanimi teksti — priliva olja tistim, ki v naši družbi mislijo, da so le oni poklicani, da razmišljajo, o družbenih problemih in, ki mislijo, da javnosti ni, da ljudi ni treba konzultirati itd. Ena fronta krepi drugo, toda obe skupaj nam zapirata razvoj socialistične demokracije, ker birokratske pozicije ves čas govore, pogledajte kakšni so, sami intelektualni hulgani. Slični so tistim, ki trde, da je vsa mladina pokvarjena. To zavira pot hitrejšega prepuščanja pravice upravljanja delovnega produkta ustvarjalcu.

Slične situacije so tudi v ostalih sferah našega družbenega življenja, npr. v ekonomski, toda tam so zajele drugačne oblike manifestiranja kot tu in morda niso tako vidne, toda delajo pa, in dajejo zelo nezaželene rezultate!

Težko je o tej situaciji funkcionarjem, ki ne razumejo situacije, in ki razumejo le neko abstraktno moralno vrednotno pravičnost in jo aplicirajo na vse situacije in vsa dejanja. Zde se mi kot Lumumba, ki je zaradi svoje dobrote propadel.

Kaj bo reševalo to situacijo? Menim, da le javno in odkrito delo, javna polemika in usmeritev na tiste ljudi, ki jim je prva stvar socializem, toda tisti, za katere smo se zavzeli na VIII. kongresu ZKJ, in ki v svoji osebnosti praksi ne poznajo razmaka med teorijo in praksol Krepitev fronte ustvarjalnih konstruktivnih ljudi, bo potisnila ob stran vse grupice in klikice vseh vrst in dokazala, da tu ne gre za nič drugega kot za birokratizem najbolj čiste vrste.

Gojko Stanič

POLITIČNA SUMLJIVOST

»Če zavestno pospešujemo stremiljenje, da bi postala tisk in publicistika in druga tovrstna sredstva čim bolj javna, vsakomur pod določenimi pogoji dostopna, potem je seveda tudi važno videti, na osnovi katerih vprašanj do potrebno in možno vršiti notranjo selekcijo in borbo za večjo kvaliteto in aktivnost. V splošnem je to prav gotovo odnos do tistih generalnih vprašanj, ki jih je treba imeti za osnovne temelje naše socialistične družbe, njenega razvoja in napredka. To je povezanost in odnos do socializma v najširšem smislu te besede.«

S temi mislimi, ki jih je povedal tov. Stane Kavčič na proslavi jubileja Ljudske pravice, ne nameravam polemizirati, ker se z njimi popolnoma strinjam; navedel sem jih zato, ker nameravam z njimi podkrepiti spodaj zapisane fragmente. To vprašanje je aktualno prav sedaj, ko razpravljamo o moralnem kodeksu našega novinarstva.

V Tribuni je vse več člankov, ki so opremljeni z uredniško opombo, iz katere vzememo, da uredništva nekaterih slovenskih časopisov teh prispevkov niso objavila. Obrazložitev poklicnih novinarjev so kaj različne in se vlečejo od dozdevnega pomanjkanja prostora pa vse do odkritih besed o neustreznosti sestavkov. Menim, da je izgovor o tesnosti s prostorom ne-uzdržen, saj isti časnik objavlja nepomembne (človeku bi kar sama od sebe ušla beseda: neumne) stvari. Potem je tu vprašanje skladnosti nekega prispevka s konceptom uredništva. Sem na stališču, da bi časopis moral objaviti vsak članek, ki je v skladu z ustavo, se pravi, z našo družbeno ureditvijo. Za te odklonjene sestavke pa ne morem trditi, da so proti-ustavni. Če bi taki bili, potem bi Tribuna, ki je take prispevke objavila, nujno in upravičeno imela posla s sodiščem. Zato pravim, da so v takih primerih poklicna uredništva ravnala neustrežno in so se pokazala premalo demokratična in odprta. Prav zadnjič sem nekje mimo-

grede stišal besede, da je študentski list zato, ker objavlja avtorje, ki so bili drugje odklonjeni, politično sumljiv. Dobro, če je stvar taka, potem se meni kot mislečemu občanu in bralcu postavlja vprašanje, če bi našim nekaterim časopisom v takih primerih ne mogli očitati, da vodijo nekoliko sumljivo uredniško politiko, politiko, ki je v sumljivem sporu z besedami, ki sem jih navedel v začetnem citatu.

Pavle Čelik

O ZADOVOLJNEM KRANJCU

Šel je zadovoljni Kranjec Jaroslav Novak mimo gostilne in čeprav ni bilo ne veselice in ne pretepa, je zavil vanjo, da bi ob kozarčku napisal pamflet. Ne iz prepričanja, ampak pač... bilo mu je pač dolgčas.

Pa začne v pamfletu zmerjati: one zgoraj pa one spodaj; pa začne v pamfletu lagati: o sebi in o drugih; pa začne v pamfletu obrekovati: Kri-ve in nekrive; pa začne v pamfletu zanikati: sedanjost nasploh in bodočnost nasploh; pa začne v pamfletu cmeriti: nad vsemi, kar je in kar ni.

Zaključil je pamflet in mu dal naslov Zadovoljni Kranjci s podnaslovom »Vrag, pa taka veselica, kjer ne morš noben'ga ubiti!« (Tribuna, št. 31). S pamfletkom je bil zadovoljen, čeprav z njim ni nobenega niti pobil, kaj šele ubil. Ponovno je naročil kozareček vročega in začel sanjati o svojem pogumnem dejanju.

P. S. Ker omenjeni pamflet ne za- služi teoretske analize čeprav bi zaslužil analizo pogojev, iz katerih raste takšen ci- nizem, sem samo prikazal v kakšnih okoli- ščinah je nastal in kaj je v bistvu pomenil.

Tine Hribar

Stiska zadovoljnih Kranjcev

Splošno mnenje jih označuje kot huli- gane, pozerje in prepotentneže; njihovo življenje je trajanje od noči do noči, pol- nih stiske; za svoje delovanje se niso od- ločili: samo so. Posameznik je slab — množica slabšev pa da mistiti.

V 31. številki Tribune je Jaroslav No- vak objavil sestanek Zadovoljni Kranjci, ki je kljub vsemu izpoved življenjske po- zicije mladincev, mišljenjenih v prvem od- stavku. Če omenjeni sestavek interpretira- mo kot celoto in si odmislimo nevarne dedukcije, ki bi jih lahko izvajali iz po- sameznih odstavkov, se nam razkrije kom- plexs človekovih odnosov, ki so toliko po- gosti med delom mladine in pri teh mla- dih ljudeh toliko pereči, da je zadnji čas o njih javno in odkrito razpravljati (pri- mitivno bi bilo govoriti ob tem problemu o reševanju, ker se zdi, da je ta življenj- ska pozicija nekaterih mladih omogočena in hranjena iz vrste zelo širokih družbenih procesov epohalnega značaja).

Na kaj torej mislim ob Novakovem se- stavku? Razkriva se mi, da nekateri mladi ne morejo, niso zmožni ali jim je onemo- gočno, da bi svoje delovanje razvili v družbeno prakso (kot realni delovni an- gažma), ki se v njej človek edino lahko realizira kot človek, kot praktično družbe- no bitje. Ker je tako onemogočena edi- na pot integracije v družbo — družbeno delo, so družbeni procesi temu človeku tuji, zunanji, on sam pa v družbi tujec, sopotnik, vržen v svet. Družba pa je ne- spremljiva in nespreminljajoča se v svo- jem tujstvu, vse dokler se človek sam prek svojega dela ne skuša vanjo inte- girirati.

Zaradi odsotnosti prakse, človekovega družbenega bivanja, se pojavljajo ost- re frustracije (kot občutek nesmiselnosti oziroma neosmiselnosti bivanja, izvrže- nosti itd.), ki se kompenzirajo na nesoci- alen ali pa družbeno nevtralen način (v različnih razpravah o »prostem času« smo te kompenzacije skušali analizirati na taka nevtralna področja; vendar je pre- malo analitično postavljanje vprašanja prostega časa nevarno, ker sicer omogoča kompenzacijo, prav zato pa ne odpravlja frustracij). Te frustracije se skušajo za- dovoljiti in izživet, kot smo lahko opazili pred časom, tudi v dinamičnejših in »spektakularnejših« družbenih premikih

oziroma dogajanjih. Ker pa nezmožnost praktično delovati ni odpravljena in ker je temelj takemu »angažmanu« frustracija, tako »opredeljevanje«, reagiranje ni pravi an- gažma, ampak polovičarsko kompenza- tivno delovanje. Zato se tudi pojavlja kot atrakcionizem, gladiatorska burka — če pa skušamo najti korenine, postane stvar veliko bolj resna in tragična.

Ker opisano ravnanje ni niti tako ma- loštevilno, da bi bilo nepomembno, in ker kaže neko globljo nemoč, kot pa je samo »lenoba, slabost« itd., nam daje slutiti, da gre za širše družbene procese, ki v določenih okoliščinah porajajo take rezul- tate. Ker gre za mlade ljudi, je treba ko- renine njihove nemoči iskati predvsem v mediju, ki so v njem doraščali. Če bi po- drobneje proučili posamezne elemente te- ga medija (za kar pa na tem mestu ni prostora), bi ugotovili, da ta res ne vpli- va ugodno na razvijanje mladinske druž- bene prakse. Ze če bi se omejili samo na vegojni sistem (ki ga družba še najlaže regulira in kontrolira) in ki zajema tako rekoč vse mlade ljudi, bi videli, da ne vega ljudi za delo kot družbeno prakso. — Ta ugotovitev pa nam daje slutiti, da ne gre za preproste pomanjkljivosti in parcialne zmote v vegojnem sistemu ozi- roma v celotnem kompleksu vzgoje mla- dih, ampak da gre za neko historično po- zicijo mladih ljudi, ki jo determinirajo širši družbeni procesi in ki s svojim de- lovanjem v specifičnih pogojih porajajo tudi tako eksistenčno naravnost, kot jo opažamo v Novakovem sestavku.

Ni namen tega zapisa, da bi nanizana vprašanja analiziral in iskal morebitnih rešitev; opozoriti sem skušal le na širše dimenzije nekega problema, ker v obliki, v kateri se pojavlja, vzbuja vtis samo sporadičnih in brezupnih deformacij. Da pa ta občajni način gledanja ne velja, nas utegne opozoriti že pogled na mladinske družbe, ki se zbirajo po ljubljanskih lo- kalih (a bi jih ne mogli označiti kot »hu- liganeske«) in ki v kasnejših nočnih urah padajo v neverjetne depresije. Kolikor bi se problema ne lotili pravočasno, se prav lahko zgodi, da bo ta potencialna prisot- nost prerasla v ostrejšo in številnejšo de- formacijo in takrat bo zadeva veliko bolj zapletena.

Rastko Močnik

NOVA CTK V LJUBLJANI

Prostori, v katerih posluje centralna tehnična knjižnica, so bili že od vsega za- četka nezadostni in neprimerni. Zasilna adaptacija stanovanj nikakor ne more biti več rešitev, saj se bo poleg tega, da primanjkuje primernih prostorov za študij, kmalu pojavilo vprašanje vskladi- ščenja knjig in revij, ki jih knjižnica vsak dan prejema. Prišlo bo celo do tega, da bo literature v CTK sicer dovolj, ne bo pa je več mogoče uporabljati, saj bodo morali učilnice spreminiti v skladiščne prostore.

Zveza inženirjev in tehnikov je že leta 1954 dala misel o izgradnji slovenskega doma tehnike. Ta ideja, ki je moralno povsod naletela na razumevanje, je v teh letih doživela razne spremembe. Po analizah so namreč ugotovili, da bi bilo pri gradnji tega doma, v katerem bi bili veza inženirjev in tehnikov, tehnični muzej in CTK, preveč težav, zato so po mnogih variantah končno sklenili, da bo- do na novem Trgu revolucije zgradili posebno poslopje CTK, v katerem pa bi začasno del prostorov uporabljala zveza inženirjev in tehnikov SR Slovenije.

Leta 1962 so pričeli delo na idejnem projektu in so v ta namen formirali po- sebno komisijo CTK, pri gospodarski zbornici Slovenije pa se je osnoval ini- ciativni odbor, v katerem so bili pred- stavniki gospodarske zbornice, univerze, zveze inženirjev in tehnikov, glavnega od- bora Ljudske tehnike Slovenije in pred- stavniki CTK. Gradbena komisija je na osnovi obširnega dokumentacijskega mate- riala o gradnji tehničnih knjižnic ter izkušenj na posebnih študijskih potova- njih v nekatere zahodnoevropske tehnične knjižnice skrbela za funkcionalno usmerja- nje objekta. Komisija je idejni projekt v preteklem obdobju izdelala, seveda pa ini-

ciativni odbor svojega delikatnejšega po- slanstva ni opravil. Njegov namen je bil zagotoviti potrebna denarna sredstva za izgradnjo in opremo poslopja.

Nova CTK naj bi bila na 7688 kvadrat nih metrih površine in bi njena izgradnja veljala predvidoma milijardo 264 milijonov. Ker je predvidena gradbena doba štirih let, bi bilo treba za začetek zagotoviti vsaj dobro četrtno vseh sredstev. Ini- ciativni odbor je v dvehletnem obdobju uspel le v toliko, da je sklad za šolstvo odobril nekaj nad 400 milijonov dinarjev. Izdelali so celo poseben pogodbeni sistem med podjetji in CTK, po katerem bi le- ta za določeno dobo in v določeni višini financirala usluge CTK, ki so za podjet- odziv de bil zelo slab.

Po dveh letih trdega dela vidimo, da se nismo v ničemer premaknili naprej. Kaj nam pomaga projekt, če sredstev za gradnjo ni, in to v dobi, ko stopa razi- skovalno delo v ospredje, kot prvi faktor za razvoj gospodarstva in kulture. Zato mora gradnja nove CTK postati ne le ob- veza tehničnih strokovnjakov, ampak tudi obveza univerze, visokega šolstva in ob- veza celotnega našega gospodarstva. Od tega je namreč v veliki meri odvisna uspešnost visokošolskega študija, poznejše- ga udejstvovanja raziskovalcev v industrij- skih obratih in raziskovalnih zavodih. Končno so pred nami jasni predračuni in projekti in sedaj je dolžnost vseh nas: univerze, društva inženirjev in tehnikov in drugih, da postavimo na prvo mesto svoje družbene aktivnosti pomoč pri iz- gradnji nove CTK, ki naj bi bila central- no shajališče študentov, strokovnjakov, in- ženirjev in tehnikov in slovenski center dokumentacije na področju tehničnih ved.

S. Rutar

ŠE ENKRAT O IDEJNEM DELU NA SREDNJIH ŠOLAH

V zadnjem času sta v Tribuni izšla dva članka o problemih idejnega dela na srednjih šolah. V prvem avtor ugotavlja, da zahaja ideološko delo na srednjih šolah v praktikizem, v drugem pa očita profesorjem, da dijaku vsiljujejo marksizem. Ne nameravam se zapletati v diskusijo z avtorjem glede njegovih stališč, zdi pa se mi, da je treba njegove misli popraviti vsaj v nekaj točkah.

Ko govorimo o idejnem delu na šolah, mislim, da je treba izhajati iz dejstva, da osnovna oblika tega dela niso marksistični krožki, niti programi ideoloških komisij, ampak pouk sam. In to ne predvsem pouk čistih ideoloških predmetov, kot npr. filozofije ali sociologije, ki bi pravzaprav morali nastopati le še kot sinteza, ampak pouka vseh predmetov od matematike naprej. Znanstveni svetovni nazor si je mogoče oblikovati le na osnovi določenega pozitivnega znanja. Matematika npr. mora poleg čisto matematičnega znanja od poštevanka do logaritmov vzgojiti tudi čut za urejeno, logično mišljenje; prirodoznanje mora dati učencem osnovne dialektike itd. Tu je osnova vsega in prav tu se srečujemo z najtežjimi problemi. Pa ne zaradi okostenelosti in pomanjkanja volje pri profesorjih (mislim, da bi si še marsikje lahko želeli tolikšno zavzetost za delo, kot jo srečujemo ravno pri ljudeh, ki delajo z mladino), pač pa enostavno zaradi pomanjkanja njihove lastne izobrazbe. Ali ne srečujemo ravno v Tribuni neprestanih tožb na račun pomanjkljivosti idejne vzgoje študentov?

Dalje: Kakšna je vloga ideoloških predmetov kot so filozofija, sociologija, osnove družbenega sistema SFRJ, etike itd. — od teh se na vsaki srednji šoli poučuje vsaj eden ali dva. Vsi vemo, kako pomemben predmet je npr. filozofija. Vsi pa menda tudi vemo, da je v Sloveniji komaj nekaj srednjih šol, kjer filozofijo poučuje poklicni filozof, povsod drugje pa poučujejo ta predmet ljudje, ki so največkrat čisto enostavno prisiljeni v to. Tako morajo seveda študirati predmet skoraj skupaj z dijaki. Pa to ni niti edini problem. Še danes nimamo v Sloveniji filozofske knjige (kaj šele učbenika), ki bi bila dostopna predznanju pov-

prečnega srednješolca. Celotno v profesorski strokovni knjižnici pogosto ni dosti več kot Jerovškova Zgodovina filozofije pa morda še kakšno Marx-Engelsovo delo.

Položaj profesorja filozofije na srednji šoli je torej dovolj težak. Verjetno tudi pouk sam ni najbolj kvaliteten. Mislim pa, da ga ni treba pri priči dokončno uničiti z oznako, da je praktičističen in da podaja dijakom prirejeni marksizem. Seveda se verjetno še pogosto uporablja definicija. Toda vsak, ki je kdaj poskusil predavati srednješolcem, ve, kako težko je razjasniti kakšno filozofsko kategorijo — recimo kategorijo »biti«. Za razlago pojmov pa vendarle ni mogoče porabiti ne vem kako mnogo časa in večkrat je treba izraz najprej razložiti z neko preprosto, delovno definicijo, ki jo je možno razširiti šele potem, ob snovi. Res je nevarno, da se bo vsota vseh teh definicij v šolskem zvezku zgradila v nek sistem. Vendar pa v enem letu filozofije ni mogoče dati kaj več kot neke preproste osnovne, ob katerih lahko vsak dalje razmišlja. Morda ne vsi; toda kdaj bomo lahko rekli, da vsi ljudje kritično filozofsko razmišljajo?

Še eno vprašanje, namreč vprašanje marksističnih krožkov. Morda je res, da bi to bila lahko najuspešnejša oblika ideološkega poglobljanja, poudarjam, poglobljanja. Navadno je profesor filozofije hkrati mentor marksističnega krožka; povsem jasno pa je, da ta naloga nikakor ne navdušuje. Če je že z literaturo za pouk težko, kaj šele z literaturo za poglobljeni študij. Pri krožkih pa gre navadno za proučevanje sodobnejših problemov. Po mojem mnenju naj bi bila bistvena vloga centra marksističnih krožkov prav v izbiranju in pripravljanju neke dostopne literature. Lahko je predvidevati, da se bodo dijaki razgibali s tem, da v literaturi sami najdejo odgovor na kakšen problem. Toda celo tam, kjer taka literatura obstaja, je za dijaka navadno prezahtevna. Ne samo vsebinsko, celo časovno. Reformirana gimnazija npr. ima celo vrsto novih predmetov, plus specializacije, plus proizvodna praksa, plus vsakdanje zahteve, ki jih imamo do mladega človeka (na primer željo, da bi nekoliko poznal literaturo, si kdaj ogledal kakšen film, imel zdra-

vo zabavo in rekreacijo, itd.). Ne trdim, da je nemogoče, kaj storiti; trdim pa, da je z našim trenutnim obsegom in vsebinsko težavnostjo literature mogoče storiti zelo malo in da se je dostikrat treba zatekati prav k tistemu načinu, ki ga tako pogosto zmerjamo s »prosvetiteljstvom«, namreč k načinu, ko mentor predava, dijaki pa poslušajo. Včasih lahko tako predavanje zbudi diskusijo, včasih pa tudi ne, vendar tega načina trenutno še ne moremo popolnoma zavreči. Nek »prosvetiteljski« odnos med dvema partnerjema med katerima obstoji razlika v nivoju znanja, pa bo najbrž ostal zmeraj. S tem pa ni rečeno, da diskusija ni možna. Res pa je, da jih je premalo.

Strinjam se z ugotovitvijo, da je šolska samouprava povsod skoraj bolj na papirju kot sicer: res je, da je po šolah dosti problemov, res je celo morda, da kakšen profesor terorizira vso šolo, čeprav sploh nima pogojev, da bi učil na srednji šoli (morda bi kazalo razmisliti, zakaj pa to ne spada zraven), zato pa še ni treba obsojati celotnega našega vzgojnega sistema. Popolnoma res je tudi, da profesorji dostikrat ne morejo dati popolnega odgovora na vse tisto, kar dijake »bode in žuli« — kdo pa je kvalificiran za to,

da bo znal pravilno odgovarjati na taka vprašanja? Problemi, ki bodejo in žulijo dijake se, največkrat še pomnože, ko dijak postane profesor. Če smo pošten, moramo tudi priznati, da tudi mi odrasli ljudje nismo vedno sposobni najti pravih odgovorov na vprašanja, ki nas v vsakdanjem življenju vznemirjajo. Sploh pa se mi zdi, da se profesorjeva vloga ne kaže predvsem v tem, da daje dokončne odgovore na vsa vprašanja, pač pa mnogo bolj v tem, da dijakom posreduje znanje, na osnovi katerega bo na vprašanja lahko sam odgovarjal. Velik del tega znanja pa je morda kljub vsemu le v poznavanju klasičnih odgovorov dialektičnega materializma.

Priznam, da profesor še marsikje ne odigra tiste vloge, ki bi jo moral. Odklanjam pa misel, da so edino slabi profesorji krivi vseh napak in pomanjkljivosti v trenutnem stanju idejne vzgoje. Tu di izven šole je mnogo faktorjev, ki ta proces zavirajo in morda niti center marksističnih krožkov ni popolnoma opravičil svoje vloge. Problemi našega šolstva niso v tem, da profesorji nočejo — čeprav je zelo prijetno določiti za krivca tistega, ki je prvi pri roki. Problem je pravzaprav v tem, da je celotno naše šolstvo pravzaprav trenutno velik gordijski vozle problemov, od materialnega vzdrževanja šol preko pomanjkanja učbenikov in do pomanjkljivosti univerzitetne vzgoje, ki daje kadre za to šolstvo. Prof. Marija Cigale

ALI DISKUSIJA ALI „POPRAVA“

Pravzaprav sedim pred izredno ne-hvaležno nalogo vključiti se v diskusijo o idejnosti in neidejnosti pouka na naših srednjih šolah, o stvari torej, ki je bila v enem prejšnjih člankov prikazana kot področje, kjer je mogoče naše delo najbolj problematično, kjer so rezultati tega dela včasih — najmileje rečeno — čudni. Še več, delo z mladino je ponekod omejeno na tiste ozke oblike, usakonzjene z učnim programom in šolskim zvoncem, delo, ki je po sredi predeljeno s črto ločnico, na katere eni strani stojijo dijaki, na drugi profesorji.

Da bi se to stanje spremenilo, je bilo pri nas storjenih že mnogo poskusov, rezultati pa žal ne ustrezajo volji, hotenju in dobremu namenu. Priznati moram, da našega sistema vzgoje (kolikor ga resno imamo), v kar pa ob vseh teh poskusih reform včasih resno podvomim) ne poznam; poznam pa nekatere konkretne primere na naših srednjih šolah, predvsem gimnazijah. Dvoje stvari je, kar me je pri tem zanimalo: 1. kako na naših šolah delujejo marksistični krožki kot osnovna oblika izvenšolskega politično-ideološkega izobraževanja (torej ne gre za idejnost POUKA) in drugič, kam nas včasih pripelje konkretna situacija pri podajanju enega najtežjih predmetov, filozofije. Beseda torej ni tekla proti celotnemu vzgojnemu sistemu, temveč proti konkretnim situacijam, do katerih na naših šolah prihaja. Toda če so te anomalije bistvene in obenem vsa vsebina našega vzgojnega sistema, tedaj sem proti njemu v celoti, pa naj si bo patentiran kjerkoli in proglašen za kakoli. Toda prepričan sem, da ni tako.

Osnovna stališča, ki jih razvija Marija Cigale v svoji polemiki zoper prej omenjene članke, so približno naslednja:

1. osnovne oblike idejnega dela na srednjih šolah niso MK, temveč pouk sam.

2. položaj profesorja filozofije na šoli je izredno težak, zlasti ga otežkoča še dejstvo, da je v zelo redkih primerih to »poklicni filozof«. Navadno je enostavno prisiljen poučevati filozofijo (torej brez osnovnega pogoja — diplome iz filozofije!) in zato predmet študira skoraj skupaj z dijaki.

3. reformirana gimnazija je s kopico novih predmetov tako napolnila urnik, da je redno izvenšolsko delo onemogočeno.

4. današnje stanje poraja celo vrsto nerešenih vprašanj, v katerih je treba glasno spregovoriti (da tu ne gre samo za »ugotovitve nasploha«, lahko vidimo iz naslednjih stavkov. Citiram: »Strinjam se z ugotovitvijo, da je šolska samouprava povsod skoraj bolj na papirju kot sicer: res je, da je po šolah dosti problemov...«, da je celotna naša šolstvo pravzaprav velik gordijski vozle problemov, od materialnega vzdrževanja šol, preko pomanjkanja učbenikov in do pomanjkljivosti univerzitetne vzgoje, ki daje kadre za šolstvo... itd.) K temu samo toliko: Mislim, da so njena stališča realna ocena stanja, povedana v prav tako ostri obliki, kot so bila izražena v prejšnjih člankih. Z njimi se v celoti strinjam, pa me zato toliko bolj čudi zahteva, da je treba misli »v nekaj točkah pripravit«, zakaj tiste »točke« so nanizane predvsem v zadnjem odstavku: »Zelo prijetno je določiti za krivca tistega, ki je prvi pri roki. Odklanjam misel, da so edino slabi profesorji krivi vseh napak in pomanjkljivosti v trenutnem stanju idejne vzgoje. Zato še ni treba obsojati celotnega vzgojnega sistema.« Oba članka, zlasti pa še drugi, sta bila pisana v feljtonistični obliki, toda vseeno se iz njiju ne da razbrati stališč, na katere zdaj stresa. Marija Cigale svoj gnus in žolč govori o nekem konkretnem profesorju na eni ljubljanskih gimnazij. Pazi tudi drug primer, kjer se predavanja iz filozofije spreminjajo v ure diktatov: tekst, ki je diktiran, pa je seveda Jerovškova Zgodovina filozofije! Oba primera sta skrajnosti, toda nekaj je jasno: že to, da sta, pomeni dvoje: da naš vzgojni sistem take primere dopušča (ponekod celo zahteva) in drugič, da je dijaška samouprava tudi v tem sistemu prešibka, da bi take anomalije odpravljala.

Ne gre tu za vračanje krivde na kogarkoli, niti ne za zahtevo — tu je razodetje! Prisezite nanj! temveč za zahtevo, da prenehamo govoriti o dijaški samoupravi kot doseženi stopnji, o marksizmu, ki je odgovoril na vsa vprašanja: o marksizmu, ki je v sebi zaključen, popoln sistem. Tak marksi-

Requiem civilizaciji (Foto Ljubomir Pucar)

zem je neživljenjski, zlagan že v principu, to je prirejeni marksizem to je revno tisto, proti čemer članek že v osnovi nastopa, pa je zato povsem nerazumljiva ugotovitev M. Cigale: »sploh pa se mi zdi, da se profesorjeva vloga ne kaže predvsem v tem, da daje dokončne odgovore na vsa vprašanja, pač pa mnogo bolj v tem, da dijakom posreduje znanje, na osnovi katerega bodo na vprašanja lahko sami odgovorili.«

Prav ta zahteva, tu postavljena kot nasprotje člankoma, pa je bila moto drugega članka!

Nesporazum je tu očiten, do stvarnih nasprotij pa bi prišlo, če bi Marija Cigale razvila svoje mimogrede navržene besede o »poklicnih filozofih« in zahtevo, naj matematika posreduje »logiko« prirodoznanja po osnove dialektike!

Tisto pa, česar sploh nisem poskušal razumeti, je diskvalifikacija. M. Cigale piše: »Ne nameravam se zapletati v diskusijo z avtorjem glede njegovih stališč, zdi pa se mi, da je treba nje-

gove misli vsaj v nekaj točkah popraviti.« (!)

Tu ne gre torej za diskusijo, temveč za enostransko »popravo« nekaterih »točk.« Zdi se mi, da je ta metoda pri nas splošno razširjena: namesto stvarne diskusije stvari samo »popravljanje«: nekaj časa Sodobnost, nato Probleme, nekaj časa šole, pa spet drug drugega. Metoda je zelo stara, saj o njej poroča že Sveto pismo: Nekoč sta živela dva brata. Ni važno kje, toda važno je, da se nista po bratovsko ljubila. Kakorkoli že, prvi je predlagal: »Ti, pogovoriva se.« Drugi pa ni bil za to: »Ne nameravam se zapletati v diskusijo glede tvojih stališč, zdi pa se mi, da je treba tvoje misli popraviti vsaj v nekaj točkah.«

In jih je popravil. Mislim, s tem pa seveda tudi glavo.

»Popravljen« brat je bil Abel. Milan Pintar

mera za mero

Velikega hrupa ni bilo, bomba ni eksplodirala, študentov ni zasula oblast z ognjem in žveplom. In ker je tako succes descandal izostal, ker bik ni planil, nam ostane zdaj, da pogledamo, kako rdeča je bila ruta, s katero smo ga dražili.

Ne da predstava ni imela svojega napetega trenutka. Pet minut po začetku je zmanjkalo toka. Aha, smo rekli, smo že tu. Krepki fantje med občinstvom so se napeli, odločeni, da svojo pravico, da predstavo gledajo do konca branijo do zadnjega, dekleta so se nervozno hihitala in ne tako redki med gledalci so po tihem obžalovali, da so se spustili v to zadevo. Toda vrtnarjev in poljedelcev ni bilo, čez dobro minuto so reflektorji znova zažareli. Jože Mraz je ponovil stavek, sredi katerega so ga tako prekinili.

Kaj satirizirajo študentje?

Terminologijo. Nekaj težko deprimirajočega je v tem, če se moraš dan za dnem, od časnika do učbenika, od skript do referata na sestanku, otepati z monstrozno, gumijasto, brezoblično in popolnoma nedefinirano frazeologijo, ki jo je nekoč, v trenutku, Genialnega navdiha, za potrebe neke določene situacije skovala pesniška inteligenca, ki pa je zdaj, v drugačni situaciji, zaradi pretirane rabe, ki ne pozna že nobene meje več, predvsem pa zaradi zlorabe v rokah hudo obtuznih inteligenc, izgubila vsako vsebino in vsak pomen in ki nam obliči v grlu kot neka volnata, brezokusna in dušecha snov. V tej točki, o Objektivni težavi in Svetli bodočnosti in v posmehih na račun našega Dela v veznem tekstu, leži težišče študentske satirične jeze. Ne stanje stvari samo, naša toliko zlorabljen »družbena stvarnost«, ampak vsa groza in mizerija okoli njenega interpretiranja in nekaterih njenih interpretov.

Nato: Zelo razširjeno in vendar ne popolnoma sprejeto verovanje, da je normalni sistem dela birokratski in da v tem sistemu najboljše ali celo izključno napredcejo topoglavci.

Prav tako zelo razširjeno verovanje, da stopnja posameznikove samovšečnosti in omejenostiraste vzporedno z njegovim vzponom na Lestvici. Bič te

jeze je padel torej po človeku in družbi kot takima. Ves čas je bil poudarek na splošnem, na družbenih in osebnostnih deformacijah, ki tlačijo nas, prav tako kot mnoge druge, če ne vse družbene sisteme.

Nič čudnega navsezadnje, saj je bila večina glavnih točk izposojena pri tujih avtorjih. Nekaj domačih aktualnih epizod, ki so kruh in maslo vsakega podobnega kabareta, je drezalo globlje in ostreje. Na primer tista, v kateri slovenske revije s kitkami plešejo ringa ringa raja in se pustijo v vrisčem in kokeotom prepoditi s kraja za odrasle v svoje jaslice. Ta je bila močna. Zares zabrilo okoli ušes pa je gledalcem samo enkrat, v zgodbi o herbivornem levu. Lev je tako bister in predvsem tako dobrodušen, da ne žre kristjanov, ki so mu namenjeni in ki so tudi dobri, ampak ima raje korenje. Njegov razlog je presenetljiv: stara levinja je rekla, da utegnejo kristjani na koncu priti na oblast in da takrat ne bo ravno prijetno biti lev, tak, ki je žrl kristjane. In tako pri tem levu razlogi običajno ne ravno preintenzivne levje inteligence pretehtajo silovito nujno zdravega želodca. Zgodba je verjetno izmišljena, kajti čeprav so kristjani res prišli na oblast, ni dokazano, da je bil med njimi kateri, ki je kdaj gol stal pred levom, pa ga je ta samo ošnojal in se lotil korenčka.

Pravljica je poljska, kar ni presenetljivo, kajti iz simpatije do alegorije bi lahko rekli, da so na Poljskem kristjani že na oblasti. Našemu levu pa študentje niso preveč zaupali in v obrambo pred možnostjo, da bi se mu kdaj spet oglašil zdrav tek, so organizirali zajetno in okorno mašinerijo, ki je predstavo zavirala in ji jemala neposrednost.

Prej smo rekli, da je bila večina glavnih točk tujih, okoli teh nosilnih elementov pa se je pletla še ena predstava, katere glavni namen je očitno bil pacifikacija levov. Leva, manjšega in takega kakršnega si pač sami predstavljajo, so postavili kar na oder, na njem sproti preizkušali svoje šale in ga pregovarjali z njegovimi lastnimi argumenti. To je pripeljalo do ponabljanja. Najprej so povedali svojo šaljivo zgodbo, ki je bolj ali manj neposredno našla pot do gledalcev, nato pa so vso stvar rezimirali in ponovili še enkrat v veznem tekstu, z opravičilom in pojasnilom.

Očitno nihče ni bil bolj presenečen, da vse tako gladko teče, kot oni sami. Za tako presenečenje pa pravzaprav ni pravega razloga. Ves program je bil tako udobno obložen s ščitno vato, vsi izpostavljeni deli tako varno prepojeni s protistrupom, da ti

stega pravega strupa, ki ga podobni kabareti ormalno mečejo na gledalca, skoraj ni več ostalo.

Izvajali so študentje igralske akademije. Andrej Stojan, ki je kabaret režiral, je cokol, ki mu jo je ta koncepcija o dvojni predstavi naprtila, seveda čutil. Reševal se je spretno, s spremenljivim prizoriščem in s svojim glavnim orožjem: do konca je izrabil možnosti, kki mu jih je nudilo naravno, privlačno dekle, kakršna pač je Alenka Vipotnik. Izredno lepo presenečenje je tudi Niko Goršič, droban, bled mlad igralec, ki govori in se giblje v stilu Jamesa Cagneya.

Študenti torej imajo svoj kabaret. In zdaj: Kaj? Toliko ljudi se o tem sprašuje, da je lepo, da si to vprašanje še mi postavimo. Odgovor je: kaj — nič. Satire si želimo, seveda ne prehude, študenti nam satiro dajejo in ker ni prehuda, je ravno prava. Pri naslednji premieri si torej želimo satire, ostre in hude; toda se veda ne preveč.

Sandi Colnik

TOVARIŠ, TO SE TEBE NE TIČE

HOJA PO VRVI

Nadaljevanje iz prejšnje številke

kakor nam je nekdo rekel, ko smo se v cirilici razburjali nad popolno najtalinsko muzealnostjo tega Corneilla, nad monumentalnim potosom in servilno zvestobo Corneillevi dramaturgiji, nad to — nadvse odvratno — hvalnico neke politične konvencije, ki je vse, ki ima moč in ki da se ji je treba vsemu navkljub podredi ali pa — propasti; nad apologetsko postavljeno antilezo med ukazanim moranjem in človeško nujnostjo. Ni, da bi se moglo te nekaj človečnosti rešiti v tako ali drugače verjetni in osveščujoči tragičnosti, v spoznanju tako ali drugače pohojene svobode — prebrisani estetski načrtovalci velikih Ludvikov so že tako uredili, da se dramska pomembnost junaka ne odkriva v boju za osvobodjanje, ampak v poslušnem izpolnjevanju ukazov, v žrtvi. Režiser francoske predstave, Roger Mollien, je ostal veren apologet teh ludvikovskih direktiv, in tako je vse skupaj postavil na glavo in v muzej: namesto tragičnih propadanj smo bili priče heroičnih odrekanih v imenu politične dolžnosti, in to: v sijajni odrski perfekciji, monumentalni kot italijanski zgodovinski spektakli, mojstrsko v recitaciji, velepomembno v širokih gestah. Enkrat za vselej perfektno: Ludvik je vstal iz groba. — Cezar se strinja: morituri te salutant. Komedijski paradoks, ne: absurdni galski patriotizem, petošolska zaljubljenost v heroično preteklost, učna ura »zlate dobe« (ki je ni več); poskusi mentalne rekreacije sodobne francoske razdružbljenosti? Skozi najbolj anemičen medij? Poglejte, mladi Francozi, kakšne zgodovine in kakšne kulture dediči ste! In vi eksotični Balkanci, epski tipi, (Car Lazar in Vuk Branković, France Prešeren in Janez Bleiweis, Fran Levstik in Etbin Henrik Costa, Ivan Cankar misliš, svobodno. In že pripoveduje o politikantizem!

Cezar se pritožuje: v Italiji — pravi — poveš, kar misli, svobodno. In že pripoveduje o politikantskem verbalizmu, o brezodmevnosti govorov in član-kov. Opredeljuje se gostobesedno zoper politikantstvo v imenu velike, moderne kulture. Majakovski, pravi. Majakovski je ključ do moderne kulture. Majakovski je ključ do »nove družbe«. (Ta »Société nouvelle« je beseda, abstraktna in patetična, ki jo je poleg magične Kulture v Avignonu največkrat slišati.) Majakovski — ne politični pesnik, dramatik Majakovski, satirik! Ne moreva se zediniti. Majakovski se je preživel, Majakovski se ni preživel. Njegova satira se ni preživela, ker je konkretna, ostro specifična politična satira. Posploševati ga na »all time« je nesmiselno. Cezar pa: Majakovski osvobaja prav z objektivno definicijo politikantstva nasploh. »Société nouvelle« pa je nujna, pa je nujna! Majakovski je pogumen, komunikativen, spodbuja k akciji. Ali pri-vas lahko igrate Becketta? Vprašam ga, kaj pojmuje pod družbenim angažmajem. Kulturno delo, odurne. Ki bo imelo tale trenutek še nujno političen predznak, če se bo hotelo vključiti v splošen družbeni proces, rečem, da, pravi, ampak ne zategadelj zniževati kulture na nivo politične enodnevnosti in vulgarnega pragmatizma. Potem se razjezi, ko mu povem, da me nič ne zanima vzvišena večnost, ampak da me rim vrednost neke kulture vedno po njenem komunikativnem učinku in po stopnji njene neposredne kritične ostrine. Človek pa je le večer v nekaterih... si ne more kaj. Potem se pogovarjava najprej o človeški zgodovini, o zvezi, ki definira pričujočnost tako, da upošteva njene zgodovinske izvore in hkrati odpira perspektive za prihodnost, ki prvo povezuje z drugim. Bila sva nadvse duhovito abstraktna. Ne vem zakaj. Tista Kultura nama je najbrž zavdala. Kultura na avignonski način, garnirana s patosom.

— Sprašujem se, odkod tej pisani in nadvse liberalizirani družini tisti nadvse potreben mit, ki si ga postavlja nad svojo svobodo in raznolikost in ki ga dela za nekaj, kar je oboje skupaj in hkrati še več.

Mit kot rekreacijski luksuz. Tako občutim to krčevito, skoraj ranljivo prizadevanje po veličini: po tistem doživetju, bi se njene svobode zadeval prav s tem, da se je sploh ne bi, da bi se jih dotikali samo v tistih — še danes — najmanj odtujenih predelih človeškega divjanja, ki se jim pravi senzus, in ki bi temu senzusu potem dal še sentimentalne in nujno heroične veljave, ali v tistih napol snobističnih, napol zdravo zvedavih predelih, ki jemišejo tisto kulturo edinole za reprezentanco, za dvig osebnega ugle-da, dejavno pa se jih sploh ne dotika. Poslušaj mbrezštevile aplavze na odprti sceni, majestetično vzdihovanje ob dovršenem gibu, ob lepo in ponosno izgovorjenem verzju; poslušam razgovore po predstavi, same besede »z velikimi začetnicami«, bi rekel Jacques Prévert, in se hkrati ne morem načuditi, kako se da z istimi besedami navduševati tudi nad čisto običajno vsakodnevno površnostjo in naključnostjo, kakršna je recimo naša družina in naši običajni razgovori, češ kako imenitno se razumemo! In tako se izogibamo konkretnih in vznemirljivih tém. In ko Ana Ma Garcia iz Barcelone lepega dne vpraša »Ste slišala za našega Françoisa Franca?« in odgovori »Un homme et politique merveilleux!«, se molče spogledamo, nato planemo v smeh, nekdo jo poskuša zavrniti, ampak že nekdo drug spelje pogovor na Corneilla. Hvala bogu, da imamo tudi Kulturo.

Zvečer sva se s Cezarjem strinjala, da nam je ta obupna, skorajda religiozna mitizacija kulture pogoj, da sploh lahko smo takole, kot smo, tukaj v Avignonu. Zavedel sem se, da se sprenevedamo tako iskreno, kot smo si iskreno všeč vsi skupaj in podvomil sem v to metafizično privatnost liberalizma, monumentalnosti in intelektualizma. Svoje resnične odtujenosti smo se sicer začeli zavedati. Le da smo to zavedanje kmalu sprevrgli v brezbriznost.

Romulus Veliki Friedricha Dürrenmatta, ki ga je režiral in igral direktor TNP sam, Georges Wilson, je bil nadvse asketski: ena sama ideja, ena sama poanta, na Brechtovo miselno frapantnost zreducirani odnosi groteskne narave. Romulus mirno je fajca, ko mu kraljestvo odhaja po gobe. Zaveda se, da tako mora biti, ker se je tako zgodilo v davnih časih in da je njegova vloga edinole v tem, da isto reč še enkrat zaigra — danes, tu. In tako smo priča groteskne zgodovinske resignacije, nauka o nemoči, ki ne more roditi upora zoper propadanje, ironije, ki te nemoči ne enači z zgodovinsko nujnostjo, ampak jo razkrinka kot popolno kapitulacijo (zadovoljen sem, da sem tak, kot sem), z veličastno zgodovinsko lenobo, ki raje je jajca in pije chianti, kot pa da bi oblekla hlače in se postavila »mečem« po robu. Zato pa bo tista lenoba na koncu zanesljivo šla v »franze«, kot prerokuje modri frankovski tehnokrat Cezar Krupff. Ta ironija pa je bila nadvse poučna in nadvse racionalno naslikana, neke na sredi med Brechtom in Descartesom, teater pa do kraja prečiščen na samo logiko ironije, didaktike, ampak s pelinastim priokusom: da je pač boljši privatniški hedonizem — tudi na najvišjem klinu politične lestvice —, kot pa brezuspešno zaletavanje z glavo v zid. In še: zgodovina da se je vedno smejala zadnja. Torej, roke kvišku! »Ali so danes marčeve ideje?« sprašuje Cezar in Piram mu pove, da so. Cezar poje še eno fajco, popije požirek in vzdihne: »Kaj hočem, zgodovinski datum!«

Zaradi Wilsonovih vizij modernega sveta — skozi Dürrenmattova očala — in zaradi asketske nujnosti teh perspektiv sva se po predstavi s Franciom vsedla na avignonski Trg republike in se zapila, do nezvesti vrtajoč eno samo vprašanje:

Zakaj je moral biti Romulus ravno rimski cesar, ne pa malo manj?

Andrej Inkret

—V foyerju Mistrilovega liceja se zagovariva s Cesarom Massarentijem iz Milana. Da se pripravljata na režijo Majakovskega v milanski Piccolo Scali, pove najprej. In morem razumeti njegovega krčevitega zavzemanja za čisto kulturo, osvobodjeno vsega političnega. Bilo je dan po predstavi Corneillevega Nicomeda. Vsi so bili navdušeni, vsi razen Balkancev,

RAZPRAVAM O DSK NA ROB

Kljub zelo deljenim mnenjem o upravičenosti in ustreznosti ukrepa GO Socialistične zveze in brez javne razprave, ki bi zajela vse prizadete kulturne delavce, je bila slovenska kulturna javnost dne 30. decembra kratko in malo postavljena pred dokončno izvršeno dejstvo, o katerem jo je poučilo lapidarno obvestilo v Delu. Tam zvedo, da je »novi založniški svet Državne založbe v soglasju z ustanoviteljem — GO SZDL, ki po založniškem svetu izvršuje ustanoviteljske pravice, ter na podlagi posvetovanj s širokim progom sodelavcev in drugih kulturnih delavcev imenoval nov uredniški odbor Sodobnosti«. Slede imena novolimenovanih urednikov.

Ker vemo, da tega posvetovanja s širokim krogom sodelavcev ter drugih kulturnih delavcev ni bilo in ker prav tako vemo, da se je nepopularni ukrep vendarle mogel uresničiti samo z dejavnim ali tihim pristankom nekega dela slovenskih kulturnih delavcev, skušajmo obrniti naše razmišljanje pred vsem v to smer: za razliko od prejšnjega posega v revialno življenje, to je ukinitve Perspektiv, je bil zdajšnji ukrep opravljen z medsebojno pomočjo in sodelovanjem dveh institucij, politične in strokovne: GO SZDL in Društva slovenskih književnikov. Pri tem sta si instituciji razdelili delovno področje, tako da je prva opravila operativni in izvršni del naloge in se pri tem poslužila svojih podedovanih izdajateljskih ingerenc drugo pa je poskrbela za strokovno utemeljitev oziroma opravičilo, ker se je pač poseg opravljal na kulturniškem strokovnem področju. Ta koalicijska obeh partnerjev pa je bila v tem primeru popolnoma začasna, kajti vsak je za sledoval svoj lastni cilj: GO SZDL je predvsem sklenila »iz slovenskega kulturnega življenja odstraniti element grupaštva« in »uveljaviti karakter družbenega interesa«; Društvo slovenskih književnikov pa »bi potrebovalo lastno revijo«, »ki bi s svojo priznano pomembnostjo lahko nastopila, kot mora nastopiti takšna institucija« (t. j. revija, op. L. K.). Želelo bi, da bi »po statusu revije bil književniški organizaciji zagotovljen ustrezen vpliv«, da »se ne bi počutilo kot tuje«, ampak »do mae. Vsi ti občutki so člane društva književnikov prignali do odločitve, da so »na črnomišljskem plenumu predlagali, naj bi Socialistična zveza prevzela pobudo pri urejanju tega vprašanja.« (Vsi citati iz Dela, iz poročil z naslovoma Prispevek k razjasnitvi pojmov in Knjižniški o revialnem življenju, 15. in 21. decembra.)

Pri obeh institucijah gre torej za dva povsem različna vzroka nezadovoljstva z obstoječo revialno situacijo, ki pa sta se srečala v srečni koincidenca. Pri tem sta ena drugo podprli tako, da sta uspeli vsaka posebej uresničiti svoje želje. Pustimo na tem mestu ob strani ustreznost in upravičenost ukrepov GO SZDL, kajti to je vprašanje, ki zasluži posebno obravnavo in ki bo take obravnave nedvomno še povzročalo: za zdaj je treba pibiti, da ima ta institucija v trenutnem stanju demokratizacije in samoupravljaljskih odnosov vsekakor še možnost in moč, da mimo pristanka svojega članstva izvaja ukrepe, ki izhajajo iz več kot vprašljive analize situacije in katerih primerenost je več kot vprašljiva, in da pri teh posegih neomajno vztraja po logiki sile. Nadaljnji razvoj tega vprašanja je in bo odvisen od bolj ali manj aktivnega sodelovanja vseh neposrednih upravljalcev v projektu samoupravljaljskega procesa.

V tem razmišljanju pa skušajmo usmeriti pozornost na drugega partnerja v tej igri brez tretjega, na DSK. Po svoji lastni notranji logiki se zdi njegovo ravnanje po metodi sicer malce neskrupulozno, vendar navidez dosledno: 140 slovenskih književnikov, organiziranih v društvu, ima pač pravico do možnosti, da z objavljanjem člankov oblikuje slovensko kulturno-politično življenje! In če članom društva ta osnovna pravica nikakor ni bila zagotovljena, jim končno ne gre zameriti, če zaprosijo za pomoč institucijo, ki poseduje moč in si z njeno pomočjo dajo izprazniti revijo, ki se nikakor ni mogla pohvaliti s tako visokim številom sodelavcev in je torej v mnogo manjši in mnogo bolj »grupaški« meri predstavljala slovensko kulturno tvornost.

Prav. Po tej logiki je torej slovenska kulturna tvornost enotna, kohezivna substanca, ki je v večji ali manjši meri dana 140 članom omenjenega društva. Ta substanca ima neko spodnjo mejo in kar je pod njo, izpada iz te enotnosti in se pojavlja kot posamično, klikarsko, tej enotnosti nasprotno in torej nasprotno vsemu slovenskemu kulturnemu življenju. In če je trenutno stanje takšno, da kljub trem oziroma kasneje dvem itd. obstoječim revijam tej enotni kulturni misli ni dano, da bi uveljavljala svojo kulturno voljo vsaj v eni teh revij, katerih sodelavci pa so po številu članstva vsi znatno šibkejši, potem je po tej logiki še prav tako jasno, da je »takšni revialni dejavnosti tuje vsako zdravo pojmovanje kulturnega in sploh javnega življenja«: vsakdo se bo pač moral strinjati, da je za bolj zdravo imeti tisto pojmovanje, o katerem si je enotna 140 članska večina slovenskih kulturnih delavcev, organizirana v društvu. Šlo je torej za izkoriščanje in polasčanje kulturniške večine po revialni manjšini in kot edina možna pot je preostal nasilni prevzem revialne oblasti, storjena v skrbi za kulturo in samo za kulturo, ki naj tej enotni kulturi zopet omogoči normalno snovanje.

Se vedno prav. Prvi pomislek pa se pojavi ob dejstvu, da so bili mnogi člani uredništva Sodobnosti in mnogi njeni sodelavci prav tako člani DSK. Ti so se v okviru revije povezovali z ostalimi sodelavci v prav tisto delovno skupnost, ki ji je po mnenju DSK zdravo pojmovanje slovenske kulture tuje. In ta začetni dvom v kulturno idejno enotnost DSK se nam še poveča ob spominu na dogodek ob izjavi, s katero je DSK izrazilo zaupnico ukrepom proti Perspektivam: na preliminarne sestanku odbora, kjer tej bi bila izjava potrjena, je en član odbora izstopil. Temu sestanku sledečega izrednega običnega zbora se je udeležilo 45 (petinštirideset) članov DSK. Za izjavo jih je glasovalo 32 (dvaintrideset). In ta izjava je bila naslednji dan objavljena po časopisu in radiu kot izjava društva slovenskih književnikov. Okrog iste številke se je gibalo število književnikov, ki so zagovarjali ukrepe proti Sodobnosti na nedavnem sestanku, ki ga je sklicalo DSK zaradi posvetovanja o revialni dejavnosti.

Vsili se nam torej spoznanje, da v imenu enotne volje organiziranih slovenskih književnikov deluje približno tridesetorica ljudi. Ta številka pa se že nevarno približuje številu aktivnih sodelavcev preostalih slovenskih revij in če jo povežemo z ukrepanjem, s katerim smo se zgoraj ukvarjali, nam izda, da obstoji v okviru navidezne enotne skupnosti DSK neka interesna grupa. Interesna jo bomo v razliko od delovnih grup okrog revij imenovali zato, ker so revialne grupe uveljavljale svojidejno estetski koncept

s konkretnim delom, medtem ko si je grupa iz območja DSK s taktičnim in operativnim mintersnim delovanjem šele pripravljala prostor in pogoje za eventualno kasnejše delo.

Ce doslejšnja izvajanja drže in če se je torej DSK izkazalo za taktično bazo, kjer imena večine slovenskih književnikov omogočajo delovanje interesni grupi, potem nam preostane še vprašanje, kakšna je realna funkcija tega društva v današnji družbeno-politični situaciji in kakšne so perspektive njegovega razvoja. Oglejmo si pravila društva in videli bomo, da je njegov namen dvojen: karitativno sindikalni in strokovni. Pod prvo dejavnost spada skrb za materialne pogoje slovenskih književnikov, pod drugo pa razvijanje književnega delovanja, populariziranje slovenske književnosti doma in na tujem in vplivanje na kulturno politiko družbe. Ta druga programirana dejavnost izhaja iz predpostavke, da pomeni ukvarjanje z istim poklicem — pisanjem v literarnem območju — dovolj veliko jamstvo za enake idejno estetske cilje in enake poglede na kulturo in kulturno politiko. Takšno mišljenje se sicer najbolj očitno kaže v geslu, ki je na Slovenskem dovolj dobro znano: »Kultura je ena sama!« Pred to kulturo so vsi kulturni delavci enaki in ta kultura jih tudi obvezuje k skupnemu delovanju za dokončno doseganje istega cilja. V današnji družbeni atmosferi pa se zdi, da vse bolj prevladuje neko drugo mnenje, da je namreč takšna absolutna kultura precej abstraktna reč in pojem kulture se vse bolj povezuje s konkretno ustvarjalno prakso na konkretnem področju, prakso, ki se konkretno povezuje z vsakokratnim tveganjem, ki ne ustvarja za zgodovino niti v imenu trenutnih političnih pragmatičnih parol, ampak kot družbeno enakovredna dejavnost nenehno preverja in vzpodbuja tiste elemente bivanja, ki so za obstoj individua in skupnosti na nekem območju usodni.

Seveda pa obstoje obdobja, ko se književniška združenja neke skupnosti dejansko strnejo v neko kompaktno, unificirano skupnost: bodisi da gre za obdobja, ko je ogrožen nacionalni obstoj bodisi da totalitarni režim absolutizira kulturo na apologetiko

sistema in kulturne delavce na »inženirje duš«. V takšnih obdobjih se kulturna tvornost kot dejansko učinkovanje v družbenem prostoru degenerira in unificira v na zunaj enotno, pragmatično dejavnost. (Misli, ki jo je danes na Slovenskem pogostokrat slišati, da namreč razvoj in delo samostojnih delovnih grup kulturnih delavcev nasprotuje razvoju socialističnih odnosov, pobija sama zgodovina socialističnih dežel: v Sovjetski zvezi so pred nastopom Zdanova zelo plodno delovale različne književniške delovne skupacije, npr. proletkult, futuristi, kmetski pisatelji, serapionovski bratje, formalisti, perevalovci itd. To je bilo najbolj plodno obdobje sovjetske literature. Šele l. 1932 je CK to stanje ukinil z dekretom in imenoval enotno književniško organizacijo.)

V luči sproščanja demokratizacijskih odnosov v družbenem življenju in vedno bolj se uveljavljajočega prevrednotenja nacionalnega vprašanja je torej razumljivo, da so se v DSK vedno bolj razkrajale vezi, ki so njegove člane povezoval v estetsko idejno enoto. Njegovi člani so se vedno bolj povezovali v delovne grupe na toriščih dejanskega dela, potreba po idejno enotni povezavi v okviru društva pa se je zmanjšala na nič. Odbor društva se je ukvarjal s problemi sindikalne narave, ki so pač vedno prisotni, in s formalnim reprezentiranjem in populariziranjem. Domala vse kulturne in družbene funkcije društva so po naravni poti prešle na torišča dejanskih delovnih nuj in potreb, to je na delovne grupe okrog revij. Društvo je postalo le še formalna zveza večine slovenskih književnikov.

Zdi se, da je realna perspektiva razvoja DSK na dlani: popolna reorganizacija. Abstraktno idejno enotnost in vednost o edini pravi slovenski kulturi naj zamenja plodno soočanje konkretnih raznovrstnih orientacij. DSK je že davno izgubilo funkcijo vrhovnega arbitra nad slovensko kulturo, zato naj se konstituirata tako, da bo imelo svojo realno družbeno funkcijo: v današnji družbeni situaciji je idejna enotnost realna in izvedljiva le kot nenehno primerjanje in delovno sodelovanje dialektično diferenciranih razvojnih teženj.

Lado Kralj

PRAVNI STATUS REVIJ MORA BITI UTEMELJEN NA DELOVNEM PRINCIPU

Dozdajšnje razpravljanje o statusu revij je v precejšnji meri razčistilo stališča in tudi pripeljalo do večje ali manjše opredelitve prizadetih. Zaradi tega se mi ne zdijo več potrebne obsežne predhodne razprave in kritika dozdašnjega stanja, ampak konkretni predlogi. Vsak predlog je konkretnější kot najbolj konkretna kritika.

V tem zapisu želim podati svoj predlog za uredeitev pravnega statusa revij, vendar pa se mi zdi za razumevanje predloga neogibno poudariti tri osnovna stališča, na katerih temelji.

1. Predlog izhaja iz dejstva, da izvirajo v socialistični družbi de iure in de facto vse pravice iz dela. Izvirne pravice ima le tisti, ki dela, zaradi tega, ker dela in v toliko, v kolikor mu jih njegovo delo daje. Vse ostale pravice so izvedene, ne pa izvirne. Socializmu popolnoma tuja je ideja o izvirnih pravicah ustanovitelja. Po tej tipično lastniški teoriji naj bi ustanovitelj (lastnik!) delegiral svoje izvirne pravice na založniške svete in preko njih na uredniške odbore. Sodelavci revij bi bili po tej teoriji brez kakršnihkoli samoupravljaljskih pravic, takorekoč najemni delavci.

2. Izvirne pravice, ki nastajajo v delu in zaradi dela, se institucionalno realizirajo v avtonomiji dela (oziroma s samostojnostjo in samoupravnostjo delovnih organizacij).

Nastopanje zoper avtonomijo dela je s strani nekaterih aktivistov vse pogostejše; izvira iz povsem napačnega podtikanja anarhističnih, opozicionalnih, sovražnih in drugih zlih namenov tistim osebam, ki avtonomijo dela zagovarjajo kot Arhimedovo točko naše institucionalne strukture. Nastopanje zoper avtonomijo dela je pogojeno s težnjo po podaljšanju oblastniške prakse na področju dela, čeprav je postala z novo ustavo takšna praksa protizakonita. Drug razlog za nastopanje zoper avtonomijo dela je v prepiranju, da se mora avtonomija dela neogibno sprevreči v socialno anarhijo. To prepričanje se vzdržuje zaradi tega, ker se lastniška avtonomija istoveti z avtonomijo dela. Ker pa je med lastništvom in delom kot socialnim faktorom bistvena razlika, je razumljivo, da je tudi avtonomija dela povsem različna od lastniške avtonomije. Delo je združevalna praksa, lastništvo razdruževalna; delo je neogibno organizirano in organizirajoče ter mu je anarhičnost tuja, lastništvo pa temelji na samovoljnem manipuliranju z objekti lastnine. Skratka: avtonomija dela se socialno realizira skozi SODELOVANJE, avtonomija lastništva pa skozi SAMOVOLJO. Kadar se torej v imenu anarhije zavrača avtonomija dela, se dejansko podtika lastniška dialektika dialektiki dela.

3. Avtonomija dela se socialno realizira skoz sodelovanje kot posebno obliko komuniciranja. Avtonomija dela izključuje oblastniško prakso in prisiljevanje (razen kolikor neko dejanje ne presega socialističnih okvirov), predpostavlja pa intenzivno sodelovanje med delovnimi organizacijami in družbenim samoupravljanjem pa tudi med delovnimi organizacijami samimi.

Brez intenzivnejšega sodelovanja ni mogoče realizirati resnično odgovornih razmerij v naši družbi. Brez intenzivnejšega sodelovanja prav tako ni mogoča višja stopnja delovne integracije, brez katere razvita družba ne more funkcionirati.

Dogodki okrog revij v letu 1964 so pokazali, da je bilo s strani predstavnikov družbene skupnosti veliko preveč avtoritativnega ukrepanja in premalo pripravljenosti za sodelovanje. Poleg tega so intenzivnejši integrativni procesi med revijami (simpoziji, Tribune revij) sprožili val sumničen, namesto da bi bili omenjeni integrativni procesi z vsemi sredstvi podprti kot neogibnost razvitejša družbe.

Ta tri osnovna stališča sem upošteval pri sestavi predloga, ki ga spodaj navajam:

OSNOVNA NAČELA

Na osnovi 26. čl. Ustave SRS, ki določa, da imajo časasne ali trajnejše delovne skupnosti »enak položaj kot delovne organizacije in v katerih imajo delovni ljudje v osnovi enake pravice in dolžnosti kot delovni ljudje v delovnih organizacijah«, naj se v revijah zagotovi načelo SAMOUPRAVLJANJA.

Šele s tem načelom je zagotovljena univerzalnost ustavnih določil, ki so citirana v čl. 14 in 21 in po katerih:

»samo delo in uspehi dela določajo materialni in DRUŽBENI položaj človeka«,

»je delovna organizacija SAMOSTOJNA in SAMOUPRAVNA organizacija« (podčrtal R. V.).

Kolikor bo republiški zakon določil revije za delovne skupnosti posebnega družbenega pomena in uveljavil določila iz čl. 79 Ustave, mora pravice, ki so v tem členu omenjene, omejiti na SODELOVANJE predstavnikov družbenih skupnosti. Edino z uveljavljanjem principa sodelovanja niso kršena načela Ustave.

POSEBNA DOLOČILA

1. Samoupravljanje revij se institucionalno realizira s konstituiranjem Svetov sodelavcev.

2. Kdo tvori Svet sodelavcev, določa statut revije, sprejet po svetu sodelavcev in potrjen od merodajnih organov družbene skupnosti.

3. Svet sodelavcev voli uredniški odbor. Kompetence uredniškega odbora določa statut revije.

4. Revije ureja odgovorni urednik v skladu s statutom revije in zakonskimi predpisi.

5. Odgovorni urednik (in uredniki) je lahko voljen le iz vrst sodelavcev revije in to največ za obdobje 4 let.

6. Odgovornega urednika voli Svet sodelavcev. Volitve so tajne.

7. Predloge za odgovornega urednika daje Svet revije, ki ga tvorijo člani uredniškega odbora in ena tretjina predstavnikov družbene skupnosti.

8. Predstavniki družbene skupnosti lahko delegirajo v Svet revije: ustanovitelj neposredno ali pa druge družbene institucije.

9. Predstavniki družbene skupnosti, ki so delegirani v Svet revije, morajo biti aktivni strokovni delavci na tistih področjih, ki jih revija s svojo dejavnostjo zajema.

10. Svet revije zaseda občasno, razpravlja o načelni usmeritvi revije, o razmerju revije do družbe, o finančnem stanju in daje priporočila uredniškemu odboru.

11. Svet revije ne sme posegati v operativno delo uredniškega odbora.

12. V primeru večjih razlik ali načelnih sporov med predstavniki družbene skupnosti in uredniškim odborom se skliče Svet sodelavcev, ki odloča o sporu.

13. Odgovorni urednik kot posameznik in predstavnik družbenih skupnosti kot celota imajo pravico veta na sklepe uredniškega odbora. V primeru veta se prav tako skliče Svet sodelavcev, ki odloča o sporu.

14. Posvetovalni organ revije je zbor bralcev. Ta se sklicuje najmanj enkrat letno in razpravlja o usmerjenosti revije, daje kritiko in predloge, ki jih mora Svet sodelavcev na eni prihodnjih sej obvezno obravnavati.

DODATEK

Zakon naj določi osnovna načela financiranja revij s tem, da določi minimalne delovne pogoje, na podlagi katerih posamezna revija dobi ali pa izgubi pravico na finančno podporo. Minimalni delovni pogoji naj predvidijo minimalno število sodelavcev in minimum njihove delovne kvalifikacije.

Veljko Rus

PROF. DR. VLADIMIR KRALJ

Pred začetkom:

Intervjuji z družbenimi delavci, ki jih bomo od časa do časa objavljali na tej strani, naj bi pomenili eno od možnosti kar se da neposrednega komuniciranja s sodobniki — ne oziraje se na njihovo idejno in estetsko prepričanje — na temo, ki je v danem trenutku in v dani situaciji najbolj vznemirljiva in seveda povezana z jedrom intervjuvanega delovnega prizadevanja.

Tokrat smo obiskali književnika dr. Vladimira Kralja, profesorja na ljubljanski Akademiji za gledališče, radio, film in TV, ki ga slovenska kulturna javnost pozna še kot uglednega dramaturškega teoretika in kritika, urednika in pisatelja, ki je pretežno objavljaj v Sodobnosti.

Kakšen je po vašem mnenju tip sodobne revije?

Podoba literarnih revij se je v primeri z revijami, kakor so izhajale v 19. stoletju in v prvem desetletju po njem, bistveno spremenila, kar je v zvezi s strukturalnimi spremembami v družbi. 19. stoletje, ki je izrazito

meščansko stoletje, pozna predvsem tradicionalni tip literarne revije, ki predstavlja umetniško središče duhovnih teženj meščanskega individualističnega človeka. Podoba teh revij je v soglasju tako s privilegiranim položajem meščanstva, kakor z njegovo idealistično fikcijo, da je individuum suveren gospodar svoje usode. Naturalizem konec stoletja je individualistično suverenost omajal s svojimi determinantami (milje, dednost), vendar sta bili obe pojmovani znotraj osebne sfere eksistiranja. Boj zoper nje, boj za suverenost dejanja in nehanja je bil potemtakem kljub temu potencialno mogoč. S pospeševano industrializacijo in tehnifikacijo, ki se prične konec stoletja, zlasti pa razmahne v tridesetih letih, in z vladno obširno birokracijo, ki hoče urejati novo množstveno družbo, pa se pojavi družba kot predstavnica vseh neosebnih sil kot nova oblika človeške usode, spričo katere je individualno hotenje skoraj povsem nemočno. Tako polagoma izginja fikcija meščanske družbe skupaj z njeno idealistično domnevo, da je v človekovi znotranji zavesti edini ključ njegove usode. Pozornost literata kakor tudi pozornost bralca se prične obračati izven sebe na nadosebne sile družbe, ki poleg individualnih dispozicij vodijo človeško usodo in ki tako postaja družbena usoda. Danes je po svetu malo čistih literarnih revij, kjer bi se gojila literatura, ki je sama sebi namen in kjer bi se človek izpovedoval v atmosferi brez neposredne družbene komponente, torej v čisti zasebnosti. Prevladujejo revije, ki poleg literature objavljajo sociološke prispevke, ne zaradi preziranja leposlovja, ampak zato, ker se te revije zavedajo, da se je interes bralca razširil na vse probleme družbe, v kateri živi. Tako ozadje secesije mladih literatov iz nekdanjega Ljubljanskega Zvona in ustanovitev predvojne Sodobnosti ni bilo le politično, ampak splošno družbeno dejanje. Težnja mladih po reviji, ki bi poleg leposlovja obravnavala pereče družbene probleme, se je morala realizirati.

Ta novi sodobni vidik revije je začelo uveljavljati uredništvo Sodobnosti. Poleg literature je objavljalo sociološke eseje (izvirne in prevedene) in poskušalo s tem širiti interes za revijo.

Kako gledate kot dolgoletni sodelavec in zadnje leto tudi član širšega uredniškega odbora Sodobnosti na »neurejeni položaj slovenskih revij«, o katerem je bilo zadnje čase v javnosti mnogo razprave?

Nikoli nisem imel nobenih sentimentalnih iluzij o oblasti kot v organizirani družbeni sili. Odstavitelj odgovornih urednikov in uredniškega odbora zaradi njegove neposlušnosti me torej ni posebno presenetila, kljub temu, da se zdi to dejstvo v paradoksalnem rasprotju z družbenim samoupravljanjem, zaščitenim z ustavo in uvedenim v sleherni dejavnost.

Kaj menite o odzivu nekaterih naših književnikov, ki so izven kroga Sodobnosti na odstavitelj njenih urednikov?

Ko se je nad redakcijo Sodobnosti palec obnil navzdol, so se na dveh širših sestankih (v Studentskem naselju in v Društvu slovenskih književnikov) razen seveda še v tisku, oglasili številni književniki s pritožbami, da se v tej Sodobnosti niso počutili domače oziroma da nekaterim izmed njih omenjena revija ni objavila neke pesmi, proze, dialoga itd., s čimer so hoteli prikazati ekskluzivnost uredništva Sodobnosti, ki da ni služila potrebam vseh književnikov, včlanjenih v DSK. Tako so nasprotniki uredništva Sodobnosti merili v njegova estetska merila in v njegovo idejno smer, ki pa jo mora imeti vsaka leposlovna revija. Revija, ki bi brez slehernih estetskih meril in idejne usmeritve sprejemala pod svojo streho vse, kar napišejo člani DSK, bi bila podobna omnibusu najstarejšega tipa. Proti Sodobnosti so se oglašali predstavniki vsebinsko in stilno najrazličnejših skupin književnikov: socialnih realistov, ždanovske veroizpovedi, agrarnih realistov in naturalistov, meščanskih sentimentalcev in larpurartistov. Pisanje teh avtorjev bi terjalo najmanj dve reviji, če bi se hoteli leti v njih počutiti vsaj malo doma.

Kaj mislite kot urednik predvojnih mariborskih Obzorij o uredniški praksi naših revij sploh? Ali ste imeli tedaj tudi težave?

Tudi kot urednik predvojnih Obzorij sem s sodelavci imel težave — v pogledu kvalitete in tudi idejne smeri revije. Z odklanjanjem raznih prispevkov sem si nakopal številne smrtne sovražnike. Ta izrazito demokratična, proti nacistično in protiorjunaško usmerjena revija je imela številne težave tudi z oblastjo, ki jo je v Mariboru tedaj predstavljal šef policije, ki je v hiši na tedanjem Slomškovem

trgu številka 1 lastnoročno pretepal komunistične mladince. Pod raznimi psevdonimi sem objavil prispevke številnih komunistov (Hermanka, Novaka, Kerenčiča, Cufarja in drugih) in sem moral večkrat na zasliševanje k vsemogočnemu šefu policije, ki mi je grozil zaradi družbeno kritičnega koncepta urejanja revije. Pri svoji najboljši volji nasvetov nisem mogel in nisem hotel poslušati: vsi moji najboljši sodelavci — komunisti — niso niti znali niti hoteli pisati drugače kot družbeno kritično.

Boste v novi Sodobnosti sodelovali?

Sodelovati ne nameravam, ker sem bivšemu uredništvu popolnoma zaupa. S tem ko je njemu bila izrečena nezaupnica, je bila izrečena tudi mojemu delu.

Kaj vas je spričo vaših uredniških izkušenj pri spremembi uredniškega vodstva Sodobnosti najbolj presenetilo?

Kar me spravlja vedno v novo zadrego in začudenje, je neka kranjska posebnost. Že v času, ko je bila izrečena sodba, so se nenehno vrstili bolj ali manj osebni napadi na uredniško delo. Bivši lastniki slovenskega nacionalnega ozemlja, Nemci, so imeli o kranjskem značaju neko posebno mnenje, ki so ga izražali z rečenico: »A Kraner und noch aner haben, nen toten Hund erschlagen.« Kranjec in še eden sta ubila mrtvega psa. Nekdaj sta bila zadosti dva Kranca, da sta ubila mrtvega psa, danes jih je očitno treba več. Saj skoraj ni dneva, ko se ne bi v tisku »noch aner«, ki bi tudi želel ubijati mrtvega psa. Nisem si na jasnem, ali je to napredovanje ali nazadovanje v razvoju slovenskega karakterja.

S čim se trenutno ukvarjate?

Pretekli praznike me je obvestil dr. Oton Berkopec iz Prage o tem, da je češki prevod moje knjige Mož, ki je strigel z ušesi, že v tiskarni in da bo knjiga izšla v začetku poletja, kar me je razveselilo, saj bo prišla s tem v širšo evropsko javnost. Konec decembra je izšel pri Mladinski knjigi Priročnik Dramaturški vadnik, zasnovan na Heglovi estetiki, ki bo po ljubeznem posredovanju Josipa Vidmarja izšla letos tudi v novi dramski knjižnici v Novem Sadu. Letos bom pripravil tudi svojo glavno dramaturško delo Teorija in tehnika evropske drame. Hkrati se ukvarjam z mislijo, da bi napisal roman svoje generacije, izpoved, kaj smo in kaj nismo. Kakor vidite, načrtov dovolj, da mi ne bo treba lenariti.

Zapisal A. I.

NA REVIALNO TEMO

Tovariš urednik,

dne 17. decembra 1964 ste v Pismih bralce objavili zapis Katke Salamun pod naslovom »Neurejen položaj slovenskih revij«. V njem beremo tudi tole: »V zvezi s tem je z izgovorom o urejanju pravega stanja revij bilo uredništvu Sodobnosti sporočeno, da je odstavljeno, zbor sodelavcev pa je bil brez vsakih pravic nemočno prepuščen sam sebi. S tem je bilo paralizirano vsako demokratično razpravljanje o tem, ali je SZDL kot ustanoviteljica Sodobnosti res upravičena do takega samovoljnega vmešavanja v delo te revije«. V pripisu uredništva beremo, da je »trditev, da gre za administrativne ukrepe in samovoljno vmešavanje v delo revij, (je) brez vsakršne osnove in polemikem povsem netočna.« Ko razlaga uredništvo Salamunovi osnovne pojme samoupravljanja, pravi med drugim tudi tole: »Gre samo za to, da se prav status revij uredi v skladu s sistemom družbenega samoupravljanja tako, kot je to urejeno že povsod drugod. Povsem jasno je, da ustanovne pravice in dolžnosti veljajo za vsakogar in si potemtakem nihče ne more lastiti pravice na nekak poseben položaj, izven sistema družbenega samoupravljanja.« Poslednja trditev je seveda povsem točna. Nanjo bi navezal svoj zapis.

Ustanovno je status revij, ki niso glasila delovnih organizacij, urejen najprej s 26. členom Ustave SRS. Ta pravi: »Delovni ljudje, ki z osebnim delom samostojno opravljajo kulturno, poklicno ali drugo podobno dejavnost, imajo v načelu enak družbeno-ekonomski položaj in v osnovi enake pravice in obveznosti kot delovni ljudje v delovnih organizacijah.

Delovni ljudje, ki opravljajo take dejavnosti, lahko zadržujejo svoje delo in ustanavljajo začasne ali trajnejše delovne skupnosti, ki imajo v osnovi enak položaj kot delovne organiza-

cije, in v katerih imajo delovni ljudje v osnovi enake pravice in dolžnosti kot delovni ljudje v delovnih organizacijah. Zakon določa pogoje, ob katerih ti ljudje in njihove skupnosti uresničujejo svoje pravice in izpolnjujejo obveznosti ter pogoje, ob katerih smejo pri opravljanju svoje dejavnosti uporabljati in upravljati družbena sredstva.

To pomeni, da veljajo za status revij ustavna določila o družbeno-ekonomski ureditvi SRS ter tista določila, ki govorijo o družbeno-politični ureditvi delovne organizacije. 16. člen Ustave SRS opredeljuje samoupravljanje pravice in dolžnosti delovnih ljudi v delovnih organizacijah. Prva točka tega člena navaja, »da upravljajo delovne organizacije neposredno ali po organih upravljanja, ki jih sami volijo.« Osmo točka istega člena pravi med drugim tudi tole: »Pri upravljanju delovne organizacije lahko sodelujejo v zadevah posebnega družbenega pomena tudi zainteresirani občani ter predstavniki zainteresiranih organizacij in družbene skupnosti.« 16. člen Ustave SRS zaključuje naslednje besede: »Protustaven je vsak akt, s katerim se krši pravica samoupravljanja delovnih ljudi.« 20. člen Ustave SRS pravi med drugim naslednje: »Delovne organizacije imajo ne glede na to, kdo jih je ustanovil, enak položaj.«

Revija ima torej po Ustavi SRS status DELOVNE ORGANIZACIJE, ki jo upravljajo ljudje v njej. Ljudje IZVEN NJE pa LAHKO SODELUJEJO pri njenem upravljanju. Pravno urejevanje statusa revij lahko poteka le v okviru teh ustavnih dejstev.

V luči citiranih ustavnih členov je sklep IO GO SZDL o odstavitvi uredništva Sodobnosti protustaven. Odstavljeno uredništvo je izvolil zbor sodelavcev. Ki je po statutu revije njen najvišji samoupravni organ. Če ima IO GO SZDL kot ustanovitelj revije Sodobnost pravico odstavit njen uredništvo te revije, ta pravica ni vsklajena v ustavo. Ko je revija Sodobnost izoblikovala pri svojem de-

lu institucijo zbora sodelavcev s kompetenco voliti uredniški odbor, je bilo to v skladu z besedilom in smislom ustave. Globlja škodljivost sklepa IO GO SZDL je namreč v tem, da skuša pravno neurejenost statusa slovenskih revij reševati z odstranitvijo samoupravljalnega uzusa teh revij. Zalostno je, da pomeni to za uredništvo Dela zgolj »normalen akt«. Za to uredništvo je tudi povsem normalno, da je IO GO SZDL predstavil svoje sklepe javnosti, ko jo je takoj po svoji zadnji seji obvestil, »da je sprejel sklep o izvajanju ustanovitelskih pravic«. Pa naj gre za spremembo kvalitete plačnic ali za protustavno zamenjavo uredniškega odbora.

Prosim vas, da ta zapis objavite v vašem časopisu.

Vladimir Arzenšek

PRIPOMBA AVTORJA

Ta zapis sem 21. decembra 1964 poslal Delu, ki ga do danes ni objavilo. Zaradi aktualnosti ga objavljam v Tribuni.

Potrebno je povedati še tole: 30. decembra 1964 je novi založniški svet Državne založbe Slovenije na svoji prvi seji imenoval nov uredniški odbor revije Sodobnost. To imenovanje je prav tako protustavno, kot je bila protustavna odstavitelj uredniškega odbora Sodobnosti. Uredniški odbor je organ upravljanja revije, tega pa v SFRJ ne IMENUJEJO eksterni forumi, marveč VOLIJO člani delovne skupnosti izmed sebe. Člani novega uredniškega odbora predstavljajo PRISILNA UPRAVO revije Sodobnost.

VABILO K SODELOVANJU

TOVARIS UREDNIK,

prosimo Vas, da ob robu številnih razprav o revialnih problemih objavite v Vašem listu priloženo vabilo k sodelovanju v reviji Sodobnost.

Za uredniški odbor
revije Sodobnost
MITJA MEJAK

Založniški svet Državne založbe Slovenije je po posvetovanjih z ustanoviteljem revije GO

SZDL in kulturnimi delavci imenoval novi uredniški odbor revije Sodobnost. Uredniški odbor sestavljajo Matej Bor, Lojze Krakar, Mitja Mejak, dr. Dušan Savnik, Vlado Vodopivec, Bojan Stih in Ciril Zlobec, glavni urednik je Mitja Mejak.

Uredniški odbor namerava pritegniti k sodelovanju v reviji Sodobnost najširši krog književnikov, znanstvenikov, publicistov in drugih kulturnih delavcev, ki bi lahko s svojim ustvarjalnim deležem prispevali k podobni sodobni, vsebinsko živni, za slovensko književnost, znanstveno misel in celotni kulturni razvoj resnično pomembne revije. Samo širok krog sodelavcev, ki jih kljub osebnostnim estetskim in nazorskim razlikam združuje ustvarjalna zavzetost ter skrb za kulturni in družbeni napredek in ki priznavajo medsebojno strpnost kot temeljno načelo kulturnega sožitja, lahko zagotovijo reviji ustrezno problematiko širino in tehnost.

V literarnem delu bo revija Sodobnost skušala objavljati najboljše stvaritve slovenskih književnikov ne glede na njihovo estetsko usmeritev; ob doslednem upoštevanju kvalitete kot najvišjege merila pri izboru tekstov naj bi Sodobnost omogočila sistematičen pregled nad najvišjimi dosežki slovenskega leposlovja.

Dosežke slovenske znanosti namerava uredniški odbor predstaviti predvsem s esejistično izpovedjo, ki bi bila dostopna širokemu intelektualnemu krogu; posebno skrb bo revija posvetila izvirni znanstveni raziskavi tistih znanosti, ki pri nas še niso dovolj razvite in še nimajo svojih strokovnih znanstvenih glasil.

K publicističnem delu bo uredniški odbor skušal uveljaviti izpovedno meditacijo kot najvišjo publicistično obliko; tako naj bi najširši krog kulturnih delavcev z izvirno, kritično in tvorno mislijo prispeval pomemben delež k našemu družbenemu in kulturnemu razvoju. Sodobnost namerava objavljati različne sodbe ter podpirati svobodno razpravo in polemiko znotraj same revije. Sodobnost bo seveda kritično spremljala tudi pojave in dogodke na vseh umetnostnih področjih.

Uredniški odbor namerava pritegniti sodelavce iz drugih jugoslovanskih republik in iz tujine in tako ustvariti reviji široko zaledje, ki naj bi širilo naše kulturno obzorje in prispevalo k boljšemu medsebojnemu spoznavanju sodobnih ustvarjalnih in kulturnih procesov.

Uredniški odbor vabi k sodelovanju vse dosežke sodelavcev Sodobnosti in vse tiste, ki iz takšnih ali drugačnih vzrokov doslej v reviji Sodobnost niso sodelovali, še posebej iskreno pa bo pozdravilo v reviji sdelavce iz mladega rodu. Vse sodelavce prosim, naj pošljejo prispevke za prve številke do 30. januarja 1965. Hkrati se opravičuje naročnikom za kratak zastoj v rednem izhajanju revije in jih obvešča, da bo prva številka novega letnika Sodobnosti izšla v februarju 1965.

Uredniški odbor revije Sodobnost

Bralce prosimo, da nam oprostite nena- merni spodrsrlaj, da so v zadnji številki izostali podatki o izdajatelju, urednikih lista in tiskarni.

Uredništvo

Absurdnost totalitarnega režima

Pred dvema letoma je uredništvo ugledne italijanske literarne in sociološke revije »Le Europa litteraria« postavilo pred svoje sodelavce vprašanje, ali je fašizem v Evropi izginil. Na vprašanje so odgovarjali Maurice Nadeau, Lionello Venturi, Mirko Božić, Paolo Pasolini, J. S. Kupka, Carlo Bernari, Tommaso Flori, Jaroslav Pokorný, Leonida Rapaci, Michele Prisco, Lazzio Passauth, Bonaventure Tecchi, Walter Teich, Kamen Kalcev, Gabriele de Rosa, Goffredo Bellonci, Jan Pilár, Mario Pomilio, John Becker, Diego Valeri, Mario Luzi, niti en odgovor pa ni bil pritrdilen. Vsi anketiranci so si bili na jasnem, da vse premalo vemo o vrstah fašizma danes. Fašizem se ponavlja. Menjajo se le imena policije in kompozicij na vrhu. Le ena je država v Evropi, kjer je fašizem ostal v stari klasični obliki: Portugalska. To posebno stanje, ki ga nameravamo opisati, traja tam že 38 let.

Začetek je bil podoben kot pri drugih osvobodilnih gibanjih. Mnogi so zbrane na trgih skandirale besede »Svoboda in mir« ter pričakovale, da bodo svoje zahteve uresničili. Režim pa je kmalu uničil vse napredno misleče stranke, druge pa so razpadle zaradi notranjih nasprotij. Le Komunistična partija Portugalske je ohranila notranjo organizacijo, morala pa je delati ilegalno in tako je ostala do danes. Leta 1956 se je prebudila nova generacija, sestavljena večinoma iz mladih ljudi, ki so bili rojeni in vzgojeni pod novim režimom. To je leto velikih kriz na Portugalskem. Izguba kolonij, slaba ekonomska in politična situacija ter vse nižji življenjski standard so povzročili negodovanje širokih množic, posebno pa še takomenovanih anarhosindikalistov. Poleg njih postaja vse bolj aktivna nova generacija, ki iz šolskih in univerzitetnih klopi preko ilegalnih časopisov in revij zahteva demokracijo in svobodo.

Po volitvah predsednika v letu 1958, na katerih je politični režim z največjo muko izbojeval zmago, je postala potreba po sprostitev tako velika, da se je formalni odbor patriotske akcije, katerega program je bil seveda tak, da ga je država lahko prenesla. V ta odbor so bili vključeni stari socialni demokrati, republikanci, komunisti in socialisti. Prizadevanja in borbo portugalskih naprednih sil so skušali prikazati vsemu svetu. Vsem študentskim organizacijam so poslali pismo, v katerem prikazujejo svojo situacijo in opozarjajo na metode osemindesetletnega režima. »Te stvari bi moral poznati vsak, da bi znal pravočasno nastopiti proti nasilju, proti fašizmu, ki danes še ni mrtev, marveč se je iz starega poraza naučil nekaj novega, nekaj kar mu je bilo šola. Kot se zdi, je že vse preveč ljudi pozabilo, kaj se je zgodilo med zadnjo vojno in kaj so prtrpeli ljudje pod fašizmom,« tako pravi portugalski študentje in takoj nato primerjajo svojo situacijo s tisto pred mnogimi leti.

Portugalska sicer ima ustavo, po kateri pa se le malokatera ustanova ravna, najmanj pa policija. Ta ima pravo zapreti kogarkoli z razlogom ali brez njega za nedoločen čas, kar zakonsko opravičuje z »varnostnimi ukrepi«. Med leti 1956 do 1960 so zaprli preko dvesto ljudi in nihče od njih ni bil izpuščen prej kot po šestih mescih. Vendar so takšne metode preveč opazne in nepopularne, zato ravna policija tudi drugače.

Tisoči delavcev, ki so osumljeni ilegalnega delovanja, ne morejo dobiti dela v nobeni tovarni brez priporočila tajne policije. Na stotine družin gladije na robu velikanskih posestev, ker na njih ne smejo delati, ker so se kdaj prej pregrešile proti načelom režima. Nihče več ne ve, kje se zakon začneja in kje se konča. Sicer pa to tudi ni važno. Vsi protesti naprednih advokatov, ki so nastopili s pritožbami, podprtimi z dokazi proti državi in njene-

mu nespoštovanju ustave in zakonov, so ostali neupoštevani, advokati sami pa v večini primerov tako ali drugače kaznovani.

Poseg, ki je postal že praksa, so kazni za univerzitetne profesorje, ki so predavali o režimu, ali pa kakorkoli namigovali proti njemu. Izguba katedre, zaporj in mučenja, to je skora; najmanj, kar lahko takšen profesor pričakuje, če se le najmanj izpostavi. Že sam sum zadostuje, da zapade v težave, če ne drugače pa vsaj v finančne. Takj ljudje seveda ne dobe nikjer več službe, pa čeprav bi se hoteli ukvarjati z delom popolnoma drugačne

Politični ujetniki, ki so se vrnili iz zaporov oziroma koncentracijskih taborišč, pripovedujejo in pišejo pisma o mučilnih metodah, ki očitno prav nič ne zaostajajo za tistimi, ki so jih preživeli ljudje v nacističnih taboriščih. Zakona o dobi trajanja pripora in zapora se policija ne drži, prav tako ne tistega, ki določa, koliko časa sme zapornik prebiti v samici. Primerj se, da jetnik od 12 let svoje kazni, prebije 8 let v samici.

Kot vsi totalitarni režimi, se tudi portugalski najbolj boji vsakršnega povezanja naprednih družbenih sil, zato je logično, da se v okviru takšnega sistema ne more govoriti o svobodi tiska. Vse kulturno življenje kontrolira cenzura in inspektoriat, njihove ugotovitve pa dobiva v roke tajna policija, ki izvaja ustrezne konsekvence. Cenzura kontrolira dnevnike, revije, knjige, gledališča, določa program RTV, cenzurira uvoz in proizvodnjo filmov itd. Praktično je vsakršna ustanovitev nove revije nemogoča zaradi mnogih pregledov programa revije, uredništva in sodelavcev, kajti potrebna so mnoga priporočila ne le za izid revije, ampak za vsak članek posebej. Namen in rezultat teh postopkov je popolna onemogočenost kritike, razprave ali polemike o režimu in postopkih samih.

Doslej se portugalskemu sistemu še ni posrečilo, da bi dosegel enotno kontrolo in kompetenco nad dnevnim tiskom, zato pa se mora vsak izvod dnevnega časopisja izkazati z žigom cenzure. Kljub temu se zgodi, da notranja policija mimo cenzure zapleni število časopisa ali revije, ki je že dobila dovoljenje za izid. Ugledne revije, kakor »O Diabolo«, »Sol Nascente«, »Mundo Literario«, »Sol«, so za nekaj mesecev prenehale izhajati ali pa so bile mnogokrat zaplenjene. Zdi se, da vsi ti ukrepi še vedno ne zadostujejo. Leta 1961 je bil nek dnevnik tri dni prepovedan, ker je komentiral afero Galvao, pa čeprav v prid sistemu. Učinek komentarja je bil nasproten, kakor ga je list nameraval doseči, posledica pa je bil zapor za vse sodelujoče.

V vseh letih terorja so se pojavljale in izginjale močne in vplivne revije kakor »Vertice« — literarno-kritična revija, ki jo je vodila skupina intelektualcev s komunističnimi idejami, dalje »Seara Nova«, katere ustanovitelj je bil Antonio Sergio, najvidnejši predstavnik portugalske kulture. V reviji »Seara Nova« nadaljuje tradicijo skupin intelektualcev, ki kljubuje, goterim težavam režima in cenzure. Ta revija je vzgojila tudi generacijo levih socialistov na Portugalskem.

Danes, ko je režimu le uspelo vzgojiti neko fašistično polizobraženo generacijo, se situacija ni bistveno spremenila. Spremenila se je le toliko, da polizobraženci ne znajo brati člankov med vrsticami in jih torej ne sodijo po vsebini, ampak veljajo za kriterij le imena avtorjev. Ime odloča o tem, ali bo članek prišel skozi cenzuro ali ne. Kadr se cenzuri zdi, da bi prepoved nekega članka ali lista vzbudila preveč prahu, demonstracij in upora, potem listu sicer dovoli izdajo, vendar prepove kolportajo. Mnogo števil revij je tako izšlo, vendar se še danes prašijo na policah knjigarn.

Revije, ki redno izhajajo, so režimsko apologetske ali pa zelo tradicionalne stare revije. Te imajo seveda velike težave. Navadno se dobe v prodaji z iztrganimi polami, uničenimi članki, ki pa pri vsem tem ne vsebujejo ničesar protirežimskega ali političnega. Namen postopka je zaščititi urednike in izdajatelje takih revij.

Mlada generacija si pomaga iz težav na svoj način. Cenzuro obide tako, da izdaja manjše revije — nekaj podobnega kot zbornike, ki jih po starem portugalskem zakonu ni treba podvreči cenzuri. Ta namreč nima velike moči nad neperiodičnim tiskom. Vendar po nekaj številkah cenzura zbornik navadno zapleni, zbrani denar pobere oblast za svoje vojaške čete v Angoli, mlade sodelavce pa vtaknejo pod ključ.

Socialistična demokracija in interna demokracija v partiji

Član sekretariata italijanske KP in vodja komunistične grupe v senatu Pietro Ingrao, je objavil 25. IV. in 23. V. 1964 v Rinascita dva članka, iz katerih povzemamo nekatera njegova stališča, s tem pa tudi stališča KPI. Morda bodo naše bralce zanimala posebno zato, ker pri nas še niso bila objavljena in nas informirajo o stališčih italijanske variante evropskega komunizma; ta si namreč prizadeva ustvariti takšen tip socialistične države, ki bi pomenil odpravo vlade kapitala, s tem realizacijo ekonomske demokracije, obenem pa ohranitev osnovnih svoboščin politične demokracije, izvirajoče in rezultirajoče iz dosežanj evropskega kulturno-zgodovinskega razvoja.

Presegli smo tisto koncepcijo, po kateri je sindikat le transmisija, podpiramo avtonomijo sindikata v odnosu do partije, trdimo, da mora ta avtonomija obstajati — v različnih okoliščinah in z različnimi vsebinami — tudi v družbi, ki gradi socializem, se pravi v družbi, ki je pregnala z oblasti kapitalistične grupe. Trdimo celo, da lahko s pluralnostjo političnih sil zagotovimo socialistično vodstvo nove proletarske države. Kaj pomenijo te trditve. Da smo postali pluralisti podobno kot katoliki ali socialdemokrati? Nikakor. Se zmeraj vztrajamo pri tem, da je osrednji element naše akcije kritika delitve družbe v antagonistične razrede, v eksploatorje in eksploatirane; borimo se za preseganje tega razkola, ki izvira iz družbene strukture in ki je za nas vir vseh procesov pohabljanja in dezagregacije človeške osebe. Preseganje tega razkola je prvi razlog naše pripadnosti h komunizmu; to je cilj, h kateremu težijo vse naše akcije. Graditev unitarne strukture družbe pa za nas ne pomeni — in tu popravljamo nekatere shematične interpretacije naše doktrine — redukcijo vse družbe na en sam družben organizem (totalitarizem partije): avtonomija sindikalnega »momenta«, kulturne raziskave itd. morajo ostati; »premoč« političnega momenta ne sme biti realizirana kot uničenje drugih elementov, ampak kot smer, sinteza in rezultat cele serije impulzov, ki zorijo v družbi; od tu izvira možnost, da se enotnost političnega vodstva nove socialistične države ne realizira skozi eno samo partijo, ampak skozi sodelovanje (debato in konfrontiranje) med različnimi političnimi silami socialistične orientacije.

To pomeni — in na tej točki je treba biti zelo jasn — da nikakor ne reduciramo vseh razlik med političnimi formacijami na razredne razlike, čeprav poudarjamo razredni izvor različnih političnih formacij: lahko obstaja več strank, ki izhajajo iz delavskega razreda, in graditev enotne politične volje lahko izhaja tudi iz dialoga med njimi...

Voditelji socialistične stranke — pa tudi drugi — nas sprašujejo: »Prav, vi priznavate možnost pluralnosti političnih sil v socialistični državi. Pa boste tega mnenja tudi tedaj, ko boste na oblasti?« Tovariš Berlinguer je že odgovoril, da sprejemamo metodo večine in manjšine; ta odgovor ne izhaja samo iz cele vrste dokumentov naše partije, ampak tudi iz našega odnosa do italijanske ustave in političnih svoboščin, ki so v tej ustavi zapisane. In še več. V mislih imamo takšno organizacijo socialistične oblasti in proletarske države, ki bo priznavala določene politične pravice — volitev, svoboda govora, združevanja itd. — vsem, celo ljudem in grupam, ki niso socialistično orientirani.

Kaj to pomeni? Da smo svojo razredno vizijo zamenjali z abstraktnim demokratizmom? Ali pa da smo presedlati na liberalno demokratično pozicijo? Nikakor...

Vedno bolj jasno nam je, da dolo-

Borba študentov je težka, ker ne morejo o problemih javno razpravljati. V večini primerov se zatekajo k ilegalnemu tisku. Nezakonito izhajata glasilo KP Portugalske »Avanti« in »Amanah« — glasilo zveze študentov. V zadnjih dveh letih je postalo ilegalno delovanje zelo močno. Sestanki študentov z delavci in kmeti ter obravnavanje odprtih problemov in težke situacije, so prinesli s seboj vrsto odprtih akcij. Študentska zborovanja, protestne demonstracije, stavke, vse to počasi razjeda fašistični režim. Vsak dan je policija ali vojaštvo prisiljeno intervindirati in zapirati ljudi, da bi spet vzpostavilo navidezen red in mir. Z akcijami želijo gibanja na Portugalskem doseči svobodo na vseh področjih in spoštovanje človekovih pravic, zakonov in ustave.

Lada Zel

Lizbona 1962 »Jeklena čelada« in pešec»

R. K.

PRVENSTVO V KOŠARKI

19. decembra se je pričelo drugo medfakultetno prvenstvo v košarki, katerega vsako leto odigrajo ob sobotah v košarkarski dvorani Olimpije v Topniški ulici. Tekme se pričnejo ob 10. in trajajo do 16. ure. Vrstni red posameznih tekem je bil javljen vsem športnim referentom, ki so prijavili svoje ekipe za to tekmovanje. Pravilnik kar zadeva točnost in disciplin, je enak pravilniku v odbojki po primeru, da ekipa zamudi več kot 10 minut, izgubi dvoboj z 20:0!

Rezultati posameznih tekem prvega kola so bili naslednji:

Elektro : Strojna 51:72 (23:36). Najboljša strelca za elektrike sta bila Senčar 19 in Plevnik 14, za strojnike pa Volovšek 24 in Kočar 21.

Medicina : Pravna 54:55 (47:47, 19:26)! Zidanik B. 20, Zidanik T. 19; Verbič 19, Stražar 17;

VSTK : Filozofska 48:58 (30:30) Hočevar 27, Peršin 16, Suban 18;

FAGG : Ekonomska 42:55 (22:23) Crnek 15, Balderman 12; Bassin 20, Sok 13;

Drugo kolo:

Ekonomska : FNT 56:53 (27:31) Sešek 21, Kerbec 15; Peterka 26, Lesjak 10.

FNT : Pedagoška 82:59 (41:19) Peterka 32, Lukman 28; Tomič 20, Pintar 12.

Filozofska : FAGG 49:45 (20:30) Peršin 14, Repanšek 13; Milošević 20, Crnek 10;

Pravna : VSTK 60:42 (29:19) Verbič 20, Štefman 14; Peče 16;

Strojna : Medicina 45:49 (27:28) Volovšek 17, Kogovšek 8; Skalaric 13, Zidanik 12;

Biotehniška : Elektro 55:64 (26:29) Smole 18, Zmuc 18; Senčar 23, Kristan 15.

Po drugem kolu vodi ekipa pravnikov s 4 točkami in razliko v koših (+19) pred ekonomsko, ki ima prav tako 4 točke, a za tri koše slabšo razliko (+16), ter filozofsko s tudi 4 točkami in razliko v koših +14. Slede FNT 2 (+23), strojna 2 (+17), medicina 2 (+13), elektro 2 (-12) ter biotehniška, FAGG, pedagoška in VSK, ki so še brez točk.

Letošnje univerzitetno košarkarsko prvenstvo se odlikuje po tem, da so tekme kvalitetno enake tistim, v republiški ligi ali celo boljše. To nas ne preseneča, ker so večinoma vsi igralci registrirani pri klubih Olimpiji, Slovane, Ljubljani itd. Med drugimi nastopajo znani košarkarji Potočnik, Bassin, Peterka, Senčar, Brata Zidanik, Volovšek itd.

Zanimivo je, da teknam ne prisostvuje noben gledalec, ki bi spodbujal nastopajoča moštva. Često se zgodi, da pride ekipa na igrišče le s petimi igralci, a to ne iz vzroka, da na fakulteti ni igralcev, ki dobro obvladajo košarko, temveč zato, ker mnogi športniki enega oddelka na fakulteti enostavno ignorirajo drugi oddelk. Primer zato je ekipa FAGG, ki je po občutnem vodstvu v prvem polčasu (30:20) izgubila na koncu tekmo 49:45 prav zato, ker ni imela možnosti za niti eno menjavo. Kaj takega se pač ne bi smelo dogajati na medfakultetnem prvenstvu.

Upamo, da se bo tako stanje spremenilo že v naslednjih kolih. Študente in ostale, ki jih zanimajo borbe pod koši na medfakultetnem prvenstvu, pa vabimo, naj si jih ogledajo vsako soboto v januarju v Topniški ulici v novi dvorani ASK Olimpije.

Medfakultetno prvenstvo v odbojki

Zadnji torek starega leta je bilo odigrano tretje kolo medfakultetnega odbojkarškega prvenstva. Ekipe, ki so se že v prvih dveh kolih najbolj izkazale, so pokazale dobro igro tudi v tretjem. To so moštvo ekonomske, elektro in filozofske fakultete ter ekipa VSTK. Značilno za vsa ta moštva je, da imajo največ dva kvalitetna igralca, medtem ko so ostali povprečni. S tem ne mislimo reči, da so slabi, nasprotno, prav od njihove igre zavisi končni izid.

Rezultat 3. kola

Filozofska : Pravna 2:0 (15:0, 15:10;)

Pedagoška : VSTK 0:2 (0:15, 0:15) w.c.

Strojna : Biotehniška 2:1 (15:4, 15:6;)

FNT : Medicina 2:0 (15:12, 16:14)

Ekonomska : Elektro 2:1 (15:10, 14:16, 16:14)!

Pomudimo se še malo ob posameznih dvobojih. V tekmi med filozofi in pravniki ni bilo vprašanje, kdo bo zmagoval. Ekipa pedagoške akademije v tem kolu ni prišla na igrišče do določenega časa in je zato izgubila srečanje brez borbe. Ni fair, da se ekipa, ki misli, da bo izgubila, sploh ne pojavi na igrišču, kajti

tekma ji je v najslabšem primeru lahko dober trening pred nadaljnjimi srečanji. Ekipa strojne fakultete igra še vedno v spremenljivi formi. Dokaj izenačena borba je bila med igralci FNT in medicinci, če bi bil rezultat obraten, ne bi bili presenečeni.

Najbolj zanimiv dvoboj, ki je bil nedvomno na republiški ravni, je bilo srečanje med ekonomsko in elektrotehniško fakulteto. Električni so bili favoriti, vendar so prvi set dokaj gladko izgubili, kar so nadoknadili v drugem, čeprav s tesno zmago. V tretjem setu se je razvila ogorčena borba za vsako točko in igralci so bili zelo požrtvovalni. Ekonomska je vodila že s 14:9, toda nato so igrali še celih 20 minut, da so osvojili še dve točki in končno zmagali. Najboljša igralca pri ekonomski sta bila Rozman in Košir, pri električnih pa Pšenica. Ekipa elektrofakultete je po končani tekmi vložila protest proti sodniku, češ da je sodil enostransko.

Po 3. kolu vodi ekipa ekonomske fakultete s tremi zmagami pred VSTK, FNT in strojno, ki imajo po dve zmagi ter medicino, filozofsko elektro, pravno in biotehniško s po eno zmago. Zadnja je pedagoška akademija brez zmago.

OBVESTILO

Zveza študentskih organizacij za telesno kulturo je nabavila 25 parov smučí in palic, ki bodo na razpolago za izposojanje študentom in študentkam fakultet, visokih in višjih šol. Zaradi omejenega števila kompletov smučí, bodo le-te prvenstveno na razpolago študentom-tkam, ki se bodo udeležili v času od 16. januarja do 23. februarja 1965 smučarskih tečajev, ki jih prireja komisija za telesno kulturo rektorata univerze. Pred in po tem terminu, pa bodo na razpolago za izposojanje vsem. Pri tem je možnost tudi rezerviranja vnaprej. Izposojnina za komplet smučí znaša dnevno 150 dinarjev proti kavčiji din 1000 in indeksu.

Izposojevalnica smučí pri ZSOTK posluje vsak ponedeljek — sredo — petek od 19—20 ure na Poljanski 6/II.

ZSOTK-smučarski klub AKADEMIK prireja za študente in študentke fakultet, visokih in višjih šol v nedeljo 17. januarja 1965 smučarski izlet na Španov vrh nad Jesenicami. Odhod z vlakom iz Ljubljane ob 5.45 uri. Prijavitelj plačajo del stroškov sami, ki znašajo po osebi 400 dinarjev. Zaradi skupinske objave prinesite s seboj študentsko izkaznico ZSJ ali indeks. Interesenti naj oddajo svojo prijavo in vplačilo do petka 15. januarja 1965 do 12. ure svojim športnim referentom.

ZSOTK želi vsem udeležencem prijetno razvedrilo!

Telesna kultura - potreba sodobnega človeka

Zivimo v času, ko vedno bolj spoznavamo, da mora z vsesplošnim razvojem pri nas držati korak tudi telesna kultura. Posebno umski delavci potrebujejo za nemoten (psihosomatski) razvoj čim več telesnega gibanja, še posebej pa to velja za nas študente, ki smo še vedno v fazi psihičnega in telesnega razvoja.

Postavlja pa se vprašanje, kako mlademu človeku, ki tega ne more, ali noče razumeti, dokazati koristnost telesne rekreacije.

Posebno v zadnjem času navajamo mladino na osnovi znanstveno dokazanih rezultatov na koristnost telesne kulture. Sedaj, ko imamo dovolj strokovne literature, moramo ustvariti predvsem solidno osnovno izobrazbo o telesni kulturi. Včasih te vzgoje šole niso dajale, ker so bile formalistične. Sedaj pa imamo možnost, da preprečimo napake v dosedanjem delu, saj opažamo, da študent še ni telesno kulturno osveščen. Naš sistem telesno-vzgojnega izobraževanja moramo nenehno izpopolnjevati, kajti zavedati se moramo, da smo le na pol poti — še daleč od cilja. V sedanjem sistemu opažamo predvsem premalo ur telesne vzgoje v srednjih šolah. Za izgradnjo sodobnega človeka je vadbe dvakrat tedensko premalo. Gibanje, s katerim dobi mlado telo potrebno postavo, funkcionalno zrelost in kultivirano-zdravno držo. Osnovna telesnovzgojna izobrazba naj bo v srednjih šolah, na univerzi pa naj bi že izobraženemu mlademu človeku odpravili morebitne napake in izpopolnili vrzeli, ki so morda nastale v srednji šoli.

Ce govorimo o odnosu visokošolcev do telesne kulture, moramo reči, da se majhen procen ukvarja s tekmovanjem v športu, majhen procent jih vadi za zabavo oziroma, ker čutijo potrebo, del jih obiskuje športne prireditve kot gledalci, največji del pa jih meni, da jih že študij sam preveč obremenjuje. Ker so v nekaterih delih ZDA opazili nekaj podobnega, je že pokojni Kennedy opozoril na nevarnost, da bo vse manj aktivnih športnikov in vse več gledalcev. Menimo, da moramo na isto misliti tudi mi. Začudljivo malo

zasledimo pri našem študentu preventive: vemo, da se z ignoriranjem telesne kulture izpostavljamo veliki nevarnosti, vendar ničesar ne storimo. In naša študentka: svojo zunanost prepušča drugim faktorjem, namesto da bi z pomočjo nekaterih vaj dosegla tisto, česar ji kozmetika in drugo nikoli ne bo moglo dati.

Zanimivo je vprašanje vrednotenja športnih panog. Postavlja se vprašanje, kateri šport naj družba forsira. Znanstveniki s področja telesne kulture so skušali najti metodo vrednotenja — vendar so prišli do zaključka, da tega ni mogoče narediti. Vrednotili so jih z raznih aspektov: z biološkega; z vidika rekreacije in končno z vidika tradicije. Kljub vsem poskusom se za športno panogo odločamo navadno po veselju, razen če ni morda z medicinskega stališča za koga priporočena posebna panoga športa.

Ob zaključku naj se dotaknem vprašanja razvoja vrhunskih športnikov: priporočajo, da se pričnemo ukvarjati z raznimi panogami v rani mladosti, v puberteti naj bo to ukvarjanje zmerno, ker v mladem telesu ni mnogo odvečne energije, po končani puberteti pa se prične dokončno oblikovanje športnika. Znanstveniki menijo, da ima človek najboljši reakcijski čas v starosti okoli 25. leta.

Večkrat slišimo vprašanje, zakaj jugoslovanski športniki ne dosegamo uspehe, kot jih nekatere športne velesile. Menimo, da so neuspehov krive predvsem metode dela; v SZ vzgajajo recimo vsako leto 600.000 otrok v specialnih športnih šolah. Za doseg vrhunskih rezultatov vlagamo mnogo premalo sredstev; menimo, da še vedno mnogo več dosegamo, kakor pa vlagamo. Končno igrajo veliko vlogo tudi slabe psihične priprave in metode treningov. Imamo še vedno največ razmeroma preprostih trenerjev, ki ne poznajo sodobnih metod treningov in psiholoških priprav na velika tekmovanja.

Iz vsega je razvidno, da smo se iz področja telesne kulture že nekaj naučili, še mnogo ovir in naporov pa bo korak z ostalimi visoko razvitimi državami premagati, da bomo ne samo šli v mi na tem področju, ampak tudi v korak z modernim razvojem telesne kulture nasploh.

S. Rutar

V Tokiu pod spomenikom Bude: Sturm, Ekart, Intihar

II. MEDNARODNI GO TURNIR V TOKIU

»Srečen sem, da sem lahko sodeloval na tem turnirju,« je izjavil študent ekonomije Andrej Sturm po vrnitvi iz Tokia. Zakaj tudi ne bi bil, saj je ekipa ljubljanskih študentov Edvard Ekart, Andrije Sturm ter Jože Indihar zasedla častno peto mesto (lansko leto šesto) ter ponovno dokazala, da sodi v evropski vrh go elite.

Sam turnir je trajal deset dni, udeležile pa so se ga ekipe osmih držav, ki so se na koncu zvrstile takole: Japonska, ZDA, ZR Nemčija, Nizozemska, neuradna reprezentanca Jugoslavije, Avstrija, Anglija ter Kanada. Igralci, kakor tudi sodniki, zapisnikarji, časomerilci so bili v pretežni meri študentje.

Kolikšno je zanimanje za to vrsto miselnih igr, naj nam pove dejstvo, da je turnir potekal v vsesplošnem zanimanju javnosti, časopisja ter televizije: Spopadi na igralnih deskah ter kvaliteta igralcev

je bil ponoven dokaz, da si ta vrsta igre čedalje bolj utira pot v Evropo. Tako je na koncu turnirja dosegel posebno priznanje ljubljanski igralec, absolvent elektrotehnične fakultete Edvard Ekart, ki mu ga je izrekel svetovni prvak (meijin) Sakata, saj je ostal na tem turnirju edini neporaženi evropski igralec v borbi z igralci iz Evrope.

Med svojim bivanjem v Tokiu so imeli ljubljanski študentje priložnost, da si ogledajo razne kulturne znamenitosti in se seznanijo z Japonsko.

Povsem odveč je poudarjati prisrčnost sprejema ter gostoljubja, katerega so bili igralci deležni na vsakem koraku. Pred odhodom so se med drugim udeležili tudi sprejema pri kulturnem atašeju jugoslovanske veleposlaništva v Tokiu ter z njim prebili v zanimivem pogoru dve uri.

V. Novak

KAKO SEM ODKRIL AMERIKO

Ne bi rad zasenčil slave Kristofa Kolumba, toda priznati moram, da sem pred dnevi odkril Ameriko. Ni bilo herojsko dejanje, toda za obstoj naše družbe neobhodno potrebno. Bil sem, lahko rečem, prisiljen, da odkrijem Ameriko. V našem podjetju je namreč izbruhnila prečudna mrzlica, tresla pa ni, kot navadno, obolelih, ampak direktorjev stolček, ki je presunljivo škripal in se nagibal. Kmalu smo odkrili virus te strašne bolezni. Prinesel ga je kurir našega podjetja tovariš Počasni, da, namreč da... v drugih podjetjih izdelujejo neke statute, oziroma da so jih že davno izdelali in zdaj samo še razpravljajo o njih, oziroma niti to ne, ampak razpravljajo o razpravljanju razpravljalnih statutarnih razprav, mi pa... pomislite... prvič slišimo za neki... statut...

Direktor je proglasil obsedeno stanje in sklical delavski svet s tolikšno vnetostjo kakor še nikoli doslej. »Tovariši«, je govoril s trepetajočim resnim glasom, »tovariši, sami vidite, kako zelo se je vreme poslabšalo, kakšni grozoviti oblaki so zagrnili naše podjetje! Mlin — testenine«, o tem ne bom govoril, mislim, da je stvar povsem jasna. Izdelati moramo statut. Predlagam, da se ta naloga poveri našemu referentu za stike z drugimi podjetji.«

V obrambo sem dvignil roke in na široko zini, toda delavski svet je na tri štiri izglasoval direktorjev predlog. V naslednjem trenutku je direktor demokratično udaril po mizi, zahteval tišino, spregovoril nekaj o tem, kako sem najspodobnejši za take reči, nato pa mi uradno namignil, da imam na razpolago tri dni in mi v teh dneh ni treba biti v podjetju. Sestanek delavskega sveta je bil zaključen.

Tako vidite, sem moral odkriti Ameriko. Zelo enostavno.

Sprva sem bil seveda zelo žalosten. Najbrž je bil tudi Kolumb zelo žalosten, ker ni vedel, kako naj odkrije Ameriko.

Sedel sem v gostilni »Pri črni kobilici« in vtipaljal skrb v vodi, pomešani z vinom. Pa je prisedel k meni kolega Brtoncelj, referent za stike z drugimi podjetji pri podjetju »Industrijsko živilski kombinat«. Oba sva začela vztrajno piti. Mimogrede sem omenil, da izdelujem statut svojega podjetja. Pohvalil se je, da ga je tudi on pred šestimi meseci izdelal, zdaj pa se ravno vrača s seje, kjer so razpravljali o njem in ga ima, milo rečeno, v aktovki, zaradi... tajnosti... pa mi ga seveda ne more pokazati.

Zdaj verujem, da je tudi Kristofu Ko-

lumbu poslal bog rešitev z neba. Kajti v trenutku sem se spomnil, da moram telefonirati. »Halo, tovariš direktor tam? Koliko mi plačate, če vam do jutri izdelam statut?« Nato mi je direktor pojasnil, da mi ne plačajo ničesar, če pa ga ne izdelam, me seveda, milo rečeno, vržejo iz podjetja...

Sklonjene glave sem pritaval nazaj k mizi. Sklenil sem žrtvovati mesečno plačo. Nenadoma mi je zrasel greben do neba in zaklical sem: »Natakar, dva litra«, pri tem pa korenjaško udaril po mizi, da se je stresla še aktovka tovariša Brtoncelja, ki jo je položil pod mizo. Brbljajoči kolega je široko raztegnil protezna usta in čez dobro uro je ležal stegnen pod mizo, da ga je bilo, milo rečeno, lepo gledati.

»Natakar«, sem zaklical, »spravite vendar tega pijanca vna.«

Nato sem vzel aktovko izpod mize in dostojanstveno odšel skozi vrata. Nič posebnega. Zvečer sem aktovko vrnil lastniku. Ves ginjen se mi je zahvaljeval, da sem mu rešil službo v podjetju. »Prosim, prosim, kolega Brtoncelj, ni zakaj...«

Tako smo dobili svoj statut. Nič zato, da je bil na las podoben statutu podjetja »Industrijsko — živilski kombinat«. Tudi nič hudega, če je bil na las podoben statutom petih ali šestih drugih podjetij. Gotovo nisem le jaz odkril Amerike, ampak tudi drugi. Še celo pred menoj. Tega jim seveda ne zamerim.

efg

AFORIZMI

Med nenehnim delom se je prijetneje odločiti za počitek kakor med nenehnim počivanjem za delo.

Kdor s spoznavanjem sveta spoznava skromnost svojega znanja, utegne biti zelo pameten.

Če na svetu ne bi bilo slabih stvari, tudi dobrih ne bi poznali. Oboje obstoje samo v medsebojnem razmerju.

Lovec, ki meni, da lahko vselej sklati ptico visoko z neba, navadno vselej ustrelj samo velikega kozla.

Svet je oder, po katerem streljamo kozle. efg

ELEGIJA

Ne vem, čemu ste padli heroji, nekateri vaši nasledniki so namreč noji, ki tiščijo v pesek svojo glavo, in jo, za vsak primer, pokrivajo z Ustavo.

PAROLA

Demokracija za vse, razen za nasprotnike.

DOMOVINA

Siroko odprtih ust govornik govori in iz dna trebuha mu doni: Tu je moja domovina.

Peter Baloh

PESNIK IN LJUBEZEN

Marsikdo pesnikuje zaradi ljubezni, marsikdo pa ljubi zato, da lahko piše pesmi. Eno in drugo ni vredno prebite pare.

Zenske ljubijo pesnike, ker hočejo postati nesmrtni. Ta ljubezen je od vseh njihovih ljubezni najbolj iskrena.

Pesnikovo srce nikoli ni prazno. V skrajnem primeru je polno — praznine.

Vsak pesnik dobro ve, da o srečni ljubezni ne more napisati sonetnega venca. Zato se je Prešeren zaljubil v Primčevo Julijo.

Pesnik se zmeraj zaljubi samo zato, da bi bil zaljubljen.

Biti pesnik, pomeni biti največji idealist: verjeti v nekaj, kar sploh ne obstoji, se pravi v ljubezen. efg

Komparativni zemljepis

4. MEHIKA

Mehika je vroča dežela, kjer je mnogo lepih deklet. Naša dežela sicer ni tako vroča, lepih deklet pa je kljub temu mnogo in še več je lepih besed.

V Mehiki pojejo mehikanske pesmi. Pri nas tudi. Tam so že tako navajeni nanje, da jih kar prenašajo. Nam pa jih vneto predvajajo vedno več, da bi se jih navadili.

V Mehiki imajo ljudje velike klobuke, pri nas pa male. To ne pomeni, da bi imeli ljudje pri nas manj masla na glavi. (K sreči pa tudi ne, da bi imeli manj v glavi.)

V Mehiki ljudje zelo malo govorijo, (ker je vroče). Pri nas pa govorimo, da bi se segreli. Potem je pa navadno prevroče.

V Mehiki ljudje radi počivajo. Mi pa raje z vsemi silami gradimo socializem.

Mehikanci absolutno ne marajo alkohola, iz tega vidimo, da med našo in njihovo deželo ni prav nobene razlike.

Cisco Kid

SMRTNI PLES SLOVENSKEH REVIJ

Ringa ringa raja,
kultura pa nagaja.
Politika priteče,
vse na tla pomeče.

Ringa ringa raja,
gonja nima kraja,
gonja se kar vleče,
pokamo od sreče.

Ringa ringa raja,
sonček nam zahaja,
pride huda ura,
že je fuč kultura.

SONG O FIGI

Ko je bog po Kranjskem potoval,
konjskih fig na cesti je nabral.
Zgnetel Kranjca je iz cestnih konjskih fig.
Po figah torej Kranjca boš spoznal.

Figi kaže, kjer le more,
skrite v žepu in pod mizo jih stiska krepko.

Figi kaže, kjer le more,
če ga le ne gledajo.

Kranjec ni iz ženske bil rojen,
ampak je iz fige bil zgneten.
Spol ima in je po spolu mož, resen mož.
Le zloba pravi, da je figa mož.

Figi kaže...

Kjer Triglav se v grbu nam svetli,
od zdaj najprej naj figa se žari.
Figi, Kranje moj, zmeraj zvest ostan',
z njo zmeraj začni in končaj svoj dan.

Figi kaži, kjer le moreš,
skrite v žepu in pod mizo jih stiskaj krepko.

Figi kaži, kjer le moreš,
a glej, da te ne ujamejo.

SONG O ŠTUDENTOVSKEM STANDARDU

Kdo je kriv, kdo je kriv te sramote,
standard padel nam je v vodo.
Žep je prazen in trebuh je prazen,
vse bolj nam je hudo.

Kdo je kriv, kdo je kriv te sramote?
Je kriv pesnik, politik, mesar?
Iščimo, primimo jih, falote,
ki žrejo naš denar.

Kdo je kriv, kdo je kriv te sramote?
Bratje, krivca nobenega ni.
Na kandelabru za tuje grehe
le obrtnik visi.

Pa zakaj le obrtniki,
kandelabrov je v našem mestu dovolj.
Oh, zakaj le obrtniki,
za vse falote je kandelabrov dovolj.

ŠTIRJE SONGI IZ KABARETA

KORACNICA KOLPORTERJEV SUMLJIVE LITERATURE

Naša četica koraka
strumno in veselo.
Drug za drugim v ravni vrsti
zdaj gremo na delo.

Mi prodajamo poceni
narodu prosveto,
da bo narod znal držati
miselno dieto.

Kriminalka, strip in plaža
naj ga prosvetljuje,
kupi naj, kar mi mu damo,
več ne potrebuje.

DESET ZAPOVEDI

za normalne odnose med ljudmi
naše stvarnosti

1. Veruj v samega sebe, kajti če boš verjel v druge, boš kmalu postal brezverec.
2. Ne ugovarjaj tistemu, ki je nad teboj — lahko te zamenja za mrčes.
3. Pozdravi vsakogar, tudi samega sebe v ogledalu (tako si lahko povsem prepričan v svojo omiko).
4. Spoštuj oblast, pa boš dolgo živel in ti bo dobro na zemlji.
5. Ne ubijaj resnice, dovolj je, da resnica ubija tebe.
6. Ne nečistuj — povsod je že toliko umazanije, da tvoje več ne bi opazili.
7. Ne kradi, dokler ne postaneš direktor ali kakršenkoli šef.
8. Ne pričaj po krivem, ker ti bodo verjeli.
9. Ne želi svojega bližnjega žene — dovolj je, da tvoja žena greši, ko si drugega želi.
10. Ne želi svojega bližnjega blaga, ker je ukradeno.

efg

Nobena opica ni kriva, da ni utegnila postati človek in mnogi ljudje niso krivi, da se opice težko prilagajajo družbi.

Tabu je kamen, ki ti pade na glavo, če rečeš dirkalnemu konju — kljuse.

Čreda bizonov se je ustavila pred prepadom. Vodeči bizon se je namreč ustavil, da bi se popraskal na neprimernem mestu. To je čredo rešilo smrti.

Izumitelj je prinesel na patentni urad napravo, ki je imela namen: zapirati človeška usta ob pravem času. Bogatel je tako dolgo, dokler se mu naprava v ustih pokvarila.

Ivo Cimerman

NAŠA SLIKA V GERBIČEVI

Proti koncu preteklega meseca smo študentje študentskega bloka v Gerbičevi dočakali redno letno skupščino. Od gostov je bil prisoten le direktor Naselja.

Najbolj aktualno vprašanje, ki naj bi ga obravnavali, je bila želja, da se ta blok priključi študentskemu naselju, saj je ta doslej bil pod upravo doma gradbene srednje šole. Ker pa so to vprašanje že prej ugodno rešili, je bilo slišati le nekaj vprašanj o pogojih v okviru Naselja, kar pa je samo ponoven dokaz neresnosti nekaterih, saj so se šele po priključitvi pričeli zanimati za nove pogoje. Bistveni del razprave pa so posvetili nedisciplini in raznim pomanjkljivostim, ki spremljajo življenje v bloku. Zlastno je bilo le to, da so nekateri člani študentskega sveta in delovnega predsedstva na vse načine poskušali ovirati študenta, ki se je pripravil za to diskusijo. Čeprav je bila njegova razprava res do neke mere pomanjkljiva, pa smo iz njegovih kritik lahko razbrali mnogo slabih strani v življenju v bloku. Te so: kraje v kolesarnici in drugje, neobjektivno razdeljevanje enojk s strani študentskega sveta itd.

Neprijetno vzdušje pa se je še povečalo, ko je poročal predsednik disciplinske komisije. Ta je izjavil, da je komisija sicer dosledno izvajala svoje delo, zahvaljujoč prav tej doslednosti in neizjemnosti pa se je predsednik zameril mnogim, ki so menili, da so v privilegiranem položaju in je zaradi tega prihajal tudi v nasprotja s svetom zaradi nediscipliniranosti nekaterih članov.

Vse skupaj bi se še nekako končalo v vzdržnem vzdušju, če ne bi po odhodu direktorja Naselja, ki je povedal, da bodo po priključitvi k Naselju veljala ista disciplinska pravila kot tam, razpravljal študent, ki je že leto dni član študentskega sveta. Iz njegove diskusije smo lahko povzeli naslednje: zaradi neke specifičnosti tega bloka naj bi bili obiski dovoljeni ves dan (kar še ni taka kršitev). Odkrito pa je predlagal ukinitve nočnih kontrol, češ da so preživete. Večina je ta predlog odobrila s plaskanjem. Vse to je predlagal študent, pri katerem so že večkrat našli ženske obiske v nedovoljenem času.

Razprava je pustila neugodno vzdušje pri vseh tistih, ki se zavedajo, da je družba zgradila ta objekt predvsem za študijske namene. Menim, da smo lahko vznemirjeni, če bodo prevladovala težnje in izigravanje tistih, ki izkoriščajo naše pridobitve. Na začetku je bil ta predlog vpisan med sklepe skupščine in so ga črtali šele po opozorilu nekoga študenta, ki je menil, da taka odločitev ne more biti v skladu s splošnimi načeli discipline in primernimi pogoji za študij v stavbah, kot so študentski domovi.

A. Kukolj

VESTI IZ MEDICINE

★ Kot lansko leto so medicinci tudi letos predsilvestrsko soboto izrabili za svojo interno novoletno zabavo. Tako so znova dokazali, da stara navada, da se študentje vidijo le na vajah — manj na predavanjih, le ne drži popolnoma. Veliki prostori združenja mladincev so bili to soboto premajhni, tako da je veliko število zamudnikov ostalo pred vrati, tisti pa, ki so imeli srečo, so se v prijetnem razpoloženju zabavali do zgodnjega jutra.

★ Pred dnevi so študentje četrtega, petega letnika in absolventov priredili na pobudo aktiva ZK javno razpravo o problematiki medicinskega staža. Udeleženci so bili enoglasni, da sedanji zakon tako po programu kakor po organizaciji in plačevanju ne ustreza zato so ustanovili posebno komisijo iz vrst profesorjev in študentov, ki bo za začetek naredila anketo med stažisti in zdravstvenimi ustanovami SRS, ki stažiste sprejemajo. Ker smo večkrat priča popolnoma nasprotnim mnenjem, bodo pozneje anketo razširili na vso državo. Študentje ostalih republik namreč večkrat izjavljajo, da staž pri njih sploh ni problem, medtem ko v dnevnem časopisju večkrat beremo, da je vprašanje staža rešeno edinole v SR Sloveniji. S temi rezultati bodo verjetno lahko podprli enotna stališča, ki so se na razpravi izkristalizirala in jih bodo posredovali merodajnim organom. Ljubljanski medicinci namreč menijo, naj se staž vključi kot nadaljevanje študija v okvir fakultete, ki naj tudi izdela njegov program z ozirom na specifične pogoje posameznih fakultet, pri socialnem zavarovanju pa naj se poseben del sredstev nameni za enotne dohodke vseh stažistov. Osnovna sprememba naj bi torej bila, da staža ne bi več urejal zvezni zakon, ampak bi bil prepuščen posameznim republikam oziroma fakultetam.

★ Pred dnevi se je vrnila iz Novega Sada delegacija fakultetnega odbora ZS na medicinski fakulteti, ki se je udeležila večdnevnega zasedanja koordinacijskega odbora vseh jugoslovanskih medicinskih fakultet. Razpravljali so o nekaterih perečih problemih, kot so: kulturno-zabavno življenje, politično-ideološko delo, problematika strokovnih kongresov in specifični problemi medicinov, kot so staž in diplome. O vseh teh problemih so sprejeli tudi sklepe, vendar bodo o njih ponovno razpravljali na prihodnjem sestanku, ki bo marca v bližini Sarajeva.

S. Rutar

RAZPIS

Univerzitetni odbor ZSJ v Ljubljani razpisuje dva natečaja za osnutke lepakov. Natečaja se lahko udeležijo vsi redno vpisani študentje na ljubljanskih visokošolskih zavodih.

Tekst prvega osnutka lepaka naj bo: Tribuna ČAS IN SVET prireja (...), študentsko naselje (...), ob 20.30, UO ZSJ.

Tekst drugega osnutka pa naj bo: STUDENTSKA KULTURNA TRIBUNA prireja (...), UO ZSJ.

Za oba natečaja bo UO ZSJ podelil po tri nagrade v znesku 15.000, 10.000 in 5.000 din. Osnutke je treba poslati univerzitetnemu odboru do 15. februarja; vse podrobnejše informacije dobite na UO ZSJ.

ORGANIZACIJO RK TUDI NA OSTALE FAKULTETE

Na pretekli letni skupščini RK na medicinski fakulteti so poudarili, da vse fakultete razen medicinske, filozofske in nekaj višjih šol kažejo še vedno mačehovski odnos do organizacije Rdečega križa. Skupščina, ki je bila sicer bolj informiranje pasivnega dela članstva o preteklem delu kakor kakšen delovni dogovor za vnaprej, pa je zopet pokazala pripravljenost tega aktiva medicincev, da organizacijo razširi tudi na ostale fakultete. V ta namen so že lansko leto ustanovili nekakšen medfakultetni odbor RK, katerega prve rezultate pa pričakuje šele letošnje leto.

ZAGREB — Na vseh tehničnih fakultetah v Zagrebu se izpitni roki od letos naprej mnogo bolj cenijo kakor prejšnja leta. Zasluga za to pripada univerzi, ki je v lanskem letu uspela, da so odslej izpitni roki vezani tudi na časovno obdobje. Tisti namreč, ki opravljajo izpit tretjič in padejo, ga lahko ponovno opravljajo šele čez tri mesece, če pa ponovno padejo, pa le čez šest mesecev.

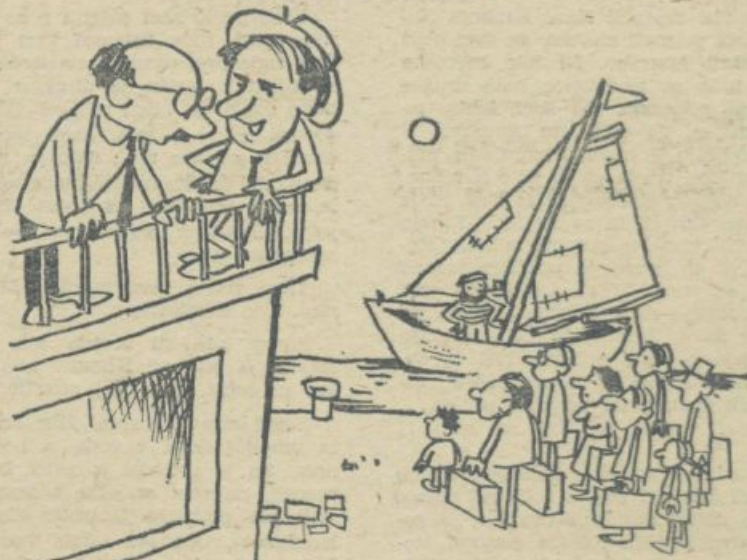
Menijo, da bo dal nov način pozitivne rezultate, saj so doslej marsikdaj študentje masovno odhajali na izpite, pri tem pa se niso ozirali na to, ali so za izpiti dovolj pripravljeni ali ne. Iz njih »na srečo« so bili zelo pogosti, zgodilo se je poleg tega, da jih je več padlo, nekateri pa so jih opravili tudi z nezadostnim znanjem. Čeprav je prepričanje, da je nov način boljši, pa menijo, da se bo kdaj pa kdaj zgodilo, da bo kakšen študent izgubil leto samo zaradi tega obveznega časovnega obdobja.

student

BEOGRAD — Število študentov na beograjski univerzi vsako leto raste, medtem ko je uspeh v letošnjem letu slabši od prejšnjih let. To je najlepše razvidno iz števila diplom, saj je v lanskem šolskem letu diplomiralo kar 650 študentov manj kakor predlanskem. Res je, da so bile povprečne izpitne ocene v lanskem letu večje, vendar pa so beograjski študenti opravili mnogo manj izpitov kakor prejšnja leta. Od leta 1946 je to prvič, da število diplom in opravljenih izpitov pada. Zelo malo je tudi študentov, ki pravočasno diplomirajo: na stomatologiji od 196 eden, na medicini od 462 štirje in na strojni od 307 šest. Vzroke za neuspeh je treba, po mnenju večine, iskati v dejstvu, da so študentje višjih letnikov preobremenjeni, prav tako pa za prehod iz tretjega v četrti letnik marsikje ne veljajo več pogoji in tako število absolventov iz leta v leto narašča.

Nasprotno pa se je učni uspeh pr-

PREPROSTA REŠITEV

Zakaj bi se že letos trapili s sanacijo železniškega in obalnega prometa? »Podarimo« vendar še enkrat ljudem ta K-15 in vse bo v redu!

1. sekcije za prvo pomoč, ki je prirejala tečaje po vseh ljubljanskih nižjih in srednjih šolah, v povezavi z socialno-ekonomskimi komisijami pa je organizirala krvodajalsko akcijo, ki je letos zelo slabo uspela;

2. sekcija za zdravstveno vzgojo, ki je naredila več anket o zdravstvenem stanju mladine, prirejala predavanja o spolni vzgoji, etiki mladega človeka itd.

3. sekcije za preventivno medicino, ki je prirejala ekskurzije v razne kraje Slovenije, kjer so študente seznanjali s higiensko-preventivnimi merami raznih ustanov; vse te eskurzije so prirejali pod pokroviteljstvom inštituta za higieno in njegovega predstojnika prof. dr. Bonača;

4. sekcije za borbo proti TBC, ki je prirejala seminarje o TBC in borbi proti njej. Sekcija edina med študenti ni vzbudila večjega interesa.

Impozanten vtis je na udeležence napravila dolga vrsta gostov iz Ljubljane in vse države, saj se nam zdi, da je bila ustrezna opazka enega izmed udeležencev, češ, daje več gostov kakor delegatov. Mnogi od teh so v drugem delu razpravljali in tako je skupščina v zaključnem delu nehote izvenela kot seminar o pomenu RK, o nujnosti borbe proti alkoholizmu, proti abortusom itd.

S. Rutar

KATEDRA NA FAGG

Pred dnevi je svobodna katedra FAGG priredila zelo uspešen razgovor na geodetsko-komunalnem oddelku o vlogi komunalnega inženirja v urbanističnem planiranju. Izločni uvod v razgovor, ki so mu prisostvovali pomočnik republiškega sekretarja za urbanizem ing. Milan Prezelj, odgovorni inženir za urbanistično planiranje SRS Ostož Stare in prof. ing. Ivan Čuček, prof. ing. Alojz Podpečan in prof. dipl. jur. Tone Klemenčič, je podal prof. ing. Saša Sedlar.

Po uvodu, v katerem se je prof. Sedlar dotaknil predvsem poklica komunalnega inženirja, se je razvila živahna razprava. Študentje so med drugim postavljali vprašanja kot so: kaj se pričakuje od komunalnega inženirja, ko pride v prakso, kje je njegovo mesto v družbenem planiranju, koliko so potrebni družbi komunalni strokovnjaki sedaj in koliko v bodoče, koliko prinašajo razvoju mest in podobno. Obravnavali so tudi vprašanja štipendiranja študentov tega oddelka, saj je odstotek štipendistov tukaj le 23.

NOVOSTI IZ CTK

- R 3394 British Welding Journal. London
- R 202 Bulletin de documentation de la soudure et des techniques connexes. Paris
- R 3702 Canadian Welder. Winnipeg
- R 3334 Oerlikon — Schweissmittelungen. Zürich
- R 3003 Revue de la soudure. Lastijdschrift. Bruxelles
- R 2991 Schweissen und Schneiden. Braunschweig
- R 2996 Schweissttechnik. Berlin
- R 2604 Schweissttechnik. Wien
- R 3081 Soudage et techniques connexes. Paris
- R 3138 Welding and Metal Fabrication. London
- R 3624 Welding Design & Fabrication. Cleveland
- R 3137 The Welding Engineer. Chicago
- R 2006 The Welding Journal. New York
- R 2681 Zeitschrift für Schweissttechnik. Zürich
- R 514 ZIS — Mitteilungen (Zentralinstitut für Schweissttechnik). Halle